

Kúria
végzése

Az ügy száma: Bfv.I.71/2023/15.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Gimesi Ágnes, a tanács elnöke
Dr. Kardos Andrea, előadó bíró
Dr. Domonyai Alexa, bíró
Dr. Schmidt Péter, bíró
Dr. Tuba István Krisztián, bíró

Az eljárás helye: település1
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2024. január 11.
Az ügy tárgya: költségvetési csalás büntette és más bűncselekmények
Terhelt: terhelt4 és társai (Terhelt2 IV. rendű,
Terhelt3 VII. rendű és
Terhelt1 XIV. rendű)

Elsőfok: Debreceni Törvényszék, 24.B.142/2020/196., ítélet, tanácsülés,
2021. március 1.
Másodfok: Debreceni Ítéltábla, Bf.IV.282/2021/79., ítélet, tanácsülés,
2021. december 7.

Az indítvány előterjesztője: Terhelt2 IV. rendű terhelt, Terhelt3 VII. rendű terhelt és
Terhelt1 XIV. rendű terhelt védője

Az indítvány iránya: a IV. rendű, a VII. rendű és a XVI. rendű terheltek javára

Rendelkező rész

A Kúria a költségvetési csalás büntette és más bűncselekmények miatt terhelt⁴ és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben Terhelt2 IV. rendű terhelt, Terhelt3 VII. rendű terhelt és Terhelt1 XIV. rendű terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványokat elbírálva a Debreceni Törvényszék 24.B.142/2020/196. számú és a Debreceni Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bf.IV.282/2021/79. számú ítéletét Terhelt2 IV. rendű, Terhelt3 VII. rendű és Terhelt1 XIV. rendű terheltek vonatkozásában hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye. Ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

[1] **I.** A Debreceni Törvényszék a 2021. március 1. napján kihirdetett 24.B.142/2020/196. számú ítéletével

- Terhelt2 IV. rendű terheltet bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntette [a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: korábbi Btk.) 310. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés b) pont bb) alpont és (5) bekezdés b) pont], folytatólagosan, bűnsegédként elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége [korábbi Btk. 276. §] és 2 rendbeli közokirat-hamisítás büntette, melyből 1 rendbelit felbujtóként, 1 rendbelit bűnsegédként követett el [korábbi Btk. 274. § (1) bekezdés c) pont] miatt – halmazati büntetésül mint bűnszervezetben elkövetőt – 2 év 4 hónap fegyházban végrehajtani rendelt szabadságvesztésre, 3 év gazdálkodó szervezet vezető tisztségviselője foglalkozástól eltiltásra és 3 év közügyektől eltiltásra;

- Terhelt3 VII. rendű terheltet bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntette [korábbi Btk. 310. § (1) bekezdés a) pont és (5) bekezdés a) pont] és folytatólagosan, bűnsegédként elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége [korábbi Btk. 276. §] miatt – halmazati büntetésül, mint bűnszervezetben elkövetőt – 5 év fegyházban végrehajtani rendelt szabadságvesztésre és 5 év közügyektől eltiltásra;

- Terhelt1 XIV. rendű terheltet költségvetési csalás büntette [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 396. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés b) pont és (5) bekezdés b) pont] valamint folytatólagosan, bűnsegédként elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétsége [Btk. 345. §] miatt – halmazati büntetésül – 3 év 4 hónap börtönben végrehajtani rendelt szabadságvesztésre, 4 év gazdálkodó szervezet vezető tisztségviselője foglalkozástól eltiltásra és 4 év közügyektől eltiltásra ítélte.

Megállapította, hogy a IV. és a VII. rendű terhelt feltételes szabadságra nem bocsátható, míg a XIV. rendű terhelt legkorábban a kiszabott szabadságvesztés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Rendelkezett a IV., VII. és XIV. rendű terheltek által előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról a kiszabott szabadságvesztés végrehajtásába, az eljárás során lefoglalt bűnjelekről és a felmerült bűnügyi költség viseléséről.

[2] Az ellentétes irányú fellebbezések alapján eljáró Debreceni Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2021. december 7. napján meghozott Bf.IV.282/2021/79. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet a IV., VII. és XIV. rendű terheltek vonatkozásában megváltoztatta, és

- Terhelt2 IV. rendű terhelt költségvetést károsító cselekményét 2 rendbeli bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntettének [korábbi Btk. 310. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés b) pont bb) alpont, (5) bekezdés b) pont], a magánokirattal kapcsolatos

cselekményeit 13 rendbeli bűnsegédként elkövetett magánokirat-hamisítás vétségének minősítette és a vele szemben kiszabott szabadságvesztést 3 év 6 hónapra súlyosította;

- Terhelt3 VII. rendű terhelt közbizalmat sértő cselekményét 15 rendbeli, társtettesként elkövetett magánokirat-hamisítás vétségének minősítette;

- Terhelt1 XIV. rendű terhelt költségvetést károsító cselekményénél a Btk. 396. § (2) bekezdés b) pontjára utalást mellőzte és a vele szemben kiszabott szabadságvesztést 2 év 6 hónapra enyhítette. Egyebekben az elsőfokú ítéletet e terheltek vonatkozásában helybenhagyta.

[3] A jogerős ítéletben megállapított, a felülvizsgálattal érintett terheltekre vonatkozó tényállás {Debreceni Törvényszék 24.B.142/2020/196. számú ítélet [40]-[78] és [89] bekezdés és a Debreceni Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bf.IV.282/2021/79. számú ítélet [78] bekezdés} lényege az alábbi:

[4] I. tényállás: terhelt5 III. rendű terhelt, mint a cég1 (továbbiakban: cég1) önálló cégjegyzésre jogosult vezető tisztségviselője 2010-2012. években az alábbi, valós gazdasági tevékenységet nem folytató gazdasági társaságoktól fogadott be valótlan tartalmú számlákat:

- a XIII. rendű és XIV. rendű terhelt által képviselt cég2-től,
- a XV. rendű és XVI. rendű terhelt által képviselt cég3-től,
- a cég4-től és a cég5-től,
- a XVII. rendű terhelt által képviselt cég7-től,
- a IV. rendű terhelt által képviselt cég6-től,

miközben a felsorolt cégeket képviselő terheltek (illetve a cég4 és Kft. nevében számlákat kibocsátó ismeretlen személy) a felsorolt cégnevek alatt a cég1-vel valós gazdasági kapcsolatban nem álltak, szerepük kizárólag az ítéletben részletezett hiteltelen számlák kiállítására, illetve terhelt5 III. rendű terhelt rendelkezésére bocsátására irányult, amelyek után a III. rendű terhelt a cég1 ügyvezetőjeként jogosulatlanul gyakorolt áfa-levonási jogot.

[5] A cég1 – főtevékenységi körébe illeszkedően – vágóhidat üzemeltetett helység1on, a cím90 szám alatt. A vágóhídon feldolgozásra kerülő élőállatok egy részét az Európai Közösség területéről, más részét belföldről szerezte be, majd a vágóhídon előállított termékeket részben szintén az Európai Közösség tagországaiba – elsősorban Romániába –, részben pedig belföldön értékesítette.

[6] terhelt5 III. rendű terhelt, mint a cég1 önálló cégjegyzésre jogosult vezető tisztségviselője (ügyvezetője) a társaság közösségi beszerzéseinek egy részét úgy bonyolította, hogy a megvásárolt élőállat (sertés) fiktív számlázási láncolaton keresztül került értékesítésre a cég1 részére annak érdekében, hogy az első magyarországi vevőt terhelő általános forgalmi adó fizetési kötelezettséget elkerülje és a kft. részére közvetlenül beszámoló társaság által kibocsátott számlák után jogosulatlanul adólevonási jogot tudjon gyakorolni.

[7] A közösségi beszerzésekről közvetlenül a cég1 részére számlát kibocsátó társaságok – cég2, cég3, cég7, cég5 – azonban az élőállat-vásárlásra irányuló gazdasági tevékenységben semmilyen módon nem vettek részt, szerepük kizárólag a számlák kiállítására korlátozódott, lehetővé téve ezzel, hogy az általuk kibocsátott belföldi számlák áfa-tartalmát a cég1 adott időszaki áfa bevallásaiban jogosulatlanul levonásba helyezze.

[8] Az ismertetett módon a cég1 részére számlát kibocsátó gazdasági társaságok a fiktív értékesítési láncolatban betöltött szerepük szerint az árut már ugyancsak más belföldi gazdasági társaságtól vásárolták, s utóbbi volt az áru közösségi beszerzője, amelyet a közösségi beszerzés után az áfa fizetési kötelezettség Magyarországon elsőként terhelt volna.

[9] A közösségi beszerzésekről a cég1 felé számlát kibocsátó gazdasági társaságok – cég2, cég3, cég7, cég5 – az árut kísérő okmányokon (Bizonyítvány a Közösségen belüli kereskedelemhez, CMR) nem jelentek meg. Annak ellenére nem, hogy a közösségi tagállamokból, így Hollandiából, Németországból, Lengyelországból, Csehországból és Szlovákiából beszerzett élőállat a külföldi értékesítőtől egyenesen a cég1 helység1, cím90 szám alatti vágóhídjára került leszállításra. A fuvarokat kísérő okmányokon az áru kiszolgáltatásának helye minden esetben a cég1 vágóhídja volt, s az élőállat a valóságban is oda érkezett valamennyi alkalommal.

[10] A cég1 a cég2, a cég3, a cég7 és a cég5 által kibocsátott hiteltelen számlák könyvelésébe állításával és a számlák adatainak az adott időszaki bevallásokban való szerepeltetésével olyan áfa-t igényelt vissza jogosulatlanul, melyet a közösségi beszerzéshez kapcsolódó fiktív értékesítési lánc egyetlen belföldi szereplője sem fizetett meg korábban.

[11] Mindezek mellett terhelt5 III. rendű terhelt, mint a cég1 ügyvezetője a társaság közösségi beszerzéseinek egy másik részét akként bonyolította, hogy az élőállatot (sertés) egyetlen belföldi gazdasági társaság közbeiktatásával vásárolta meg a külföldi partnertől ugyancsak annak érdekében, hogy az első magyarországi vevőt terhelő általános forgalmi adó fizetési kötelezettséget elkerülje és a kft. részére közvetlenül beszámlázó társaság által kibocsátott számlák után jogosulatlanul adólevonási jogot tudjon gyakorolni.

[12] A számlázási láncba ilyen módon első magyarországi vevőként beiktatott, és a cég1 részére számlát kibocsátó társaságok – cég6, cég4 – azonban az élőállat vásárlásra irányuló gazdasági tevékenységben semmilyen módon nem vettek részt, szerepük névleges volt és kizárólag a számlák kiállítására korlátozódott, lehetővé téve ezzel, hogy az általuk kibocsátott belföldi számlák áfa-tartalmát a cég1 adott időszaki áfa bevallásaiban jogosulatlanul levonásba helyezze.

[13] A közösségi tagállamokból, így a cég4 esetében Hollandiából, míg a cég6 esetében Szlovákiából beszerzett élőállat a külföldi értékesítőtől egyenesen a cég1 helység1, cím90 szám alatti vágóhídjára került leszállításra. A fuvarokat kísérő okmányokon az áru kiszolgáltatásának helye minden esetben a cég1 vágóhídja volt, s az élőállat a valóságba is oda érkezett valamennyi alkalommal.

[14] A cég6 színlelt közreműködésével Szlovákiából megvásárolt valamennyi élőállat a cég1 számára, érdekében került beszerzésre úgy, hogy a cég6 által a cég1 felé kiállított számlákon szereplő nettó beszerzési ár jelentősen alacsonyabb volt a szlovák értékesítési árnál.

[15] A cég6 nevére vásárolt közösségi áru fuvarozásáról minden esetben a cég8 nevére kellett az igénybe vett fuvarozó társaságoknak számlát kiállítaniuk, mely utóbbi – ugyancsak fiktív – cég feletti irányítást szintén Terhelt2 IV. rendű terhelt gyakorolta ténylegesen, annak ellenére, hogy a társaság törvényes képviselője 2011 májusától terhelt6 IX. rendű terhelt volt, aki azonban 2011. szeptember 24. napján írásban meghatalmazta a IV. rendű terheltet a cég képviselőjére.

[16] A cég6 nevében kibocsátott számlákat Terhelt2 IV. rendű terhelt, míg a cég4 nevében kibocsátott számlát ismeretlen személy bocsátotta terhelt5 III. rendű terhelt rendelkezésére azért, hogy azok után a III. rendű terhelt a cég1 ügyvezetőjeként jogosulatlanul gyakoroljon áfa-levonási jogot.

[17] A cég1 a cég6 és a cég4 által kibocsátott hiteltelen számlák könyvelésébe állításával és a számlák adatainak az adott időszaki bevallásokban való szerepeltetésével olyan áfa-t igényelt vissza jogosulatlanul, melyet az áru névleges közösségi beszerzőjeként számára számlát kiállító gazdasági társaság sem fizetett meg korábban.

[18] A cég2, a cég3, a cég7, a cég5, a cég6, valamint a cég4 nevében kiállított és a cég1 által befogadott, majd adóbevallásaiban szerepeltetett hiteltelen számlákon feltüntetett adóalap összege mindösszesen 3.284.085.860 forint, e számlák áfa-tartalma mindösszesen 821.462.153 forint.

[19] Emellett terhelt5 III. rendű terhelt, mint a cég1 ügyvezetője azért, hogy a társaság áfa fizetési kötelezettségét jogosulatlanul csökkentse, az Európai Közösségen belülrre – Szlovákiába és Romániába – történő adólevonási joggal járó adómentes, de meg nem történt termékértékesítéseket tüntetett fel a kft. 2009 decemberére, illetve 2010 februárjától 2011 novemberéig tartó időszakra vonatkozóan benyújtott havi áfa-bevallásaiban.

[20] A bevallások alapjául szolgáló bizonylatokon feltüntetett, Európai Közösségen belülrre történő értékesítések ténylegesen nem valósultak meg. A számlákon és a hozzájuk kapcsolódó egyéb bizonylatokon szereplő áru Magyarország területét nem hagyta el, azok egy része belföldön számla nélkül került értékesítésre, más része meg nem történt gazdasági eseményt takar. Az előbbi körbe tartozó – belföldön számla nélküli – értékesítések egy része az I. rendű terhelt által irányított bünszervezet részére történt a II. vádpontban írtak szerint (a cég8 és a cég9 felé számlázott fiktív értékesítések egy része). A meg nem történt gazdasági események körében az I. rendű terhelt részben ténylegesen megvalósult belföldi értékesítések Európai Közösségen belülrre történő értékesítésként történő ismételt leszámlázásával (a cég10, a cég11, a cég12 és a cég13 felé számlázott fiktív értékesítések), részben pedig olyan számlák kiállításával gyakorolt jogosulatlanul adólevonási jogot, melyek egyáltalán nem történtek meg (a cég8, valamint a cég9 felé számlázott fiktív értékesítések másik része).

[21] A cég1 által a cég10., a cég11, a cég12., a cég13, a cég9 és a cég8 felé 2009 decemberétől 2011 novemberéig kiállított fiktív számlákon feltüntetett adóalap mindösszesen 1.512.936.357 forint, áfa-tartalmuk mindösszesen 378.234.089 forint volt.

[22] A 2009-ben, 2010-ben és 2011-ben havi, 2012-ben negyedéves bevallás benyújtására kötelezett cég1 vád tárgyává tett időszakban a NAVához (cím91, a továbbiakban: állami adóhatóság) benyújtott áfa-bevallásaiban bevallási kötelezettségének a tényállásban részletesen feltüntetett – valótlan – tartalommal tett eleget.

[23] Az állami adóhatóság a 2009. december 1. és 2011. május 31. napja közötti bevallási időszakban a minden hónapban visszaigénylő pozícióban lévő cég1 által visszaigényelt adót kiutalta.

[24] A 2011. június 1. és 2012. március 31. napja közötti bevallási időszakokra benyújtott adóbevallásokban a cég1 által visszaigényelt általános fogalmi adó kiutalását az adóhatóság ugyan megtagadta, azonban a társaság által e határozatok bírósági felülvizsgálata iránt indított perek eredményeként a bíróság azokat megsemmisítette, és az adóhatóságot új eljárásra utasította. Ennek következtében a Nemzeti Adó- és Vámhivatal a kiutalni kért és addig visszatartott, mindösszesen 476.943.000 forintot a cég1 részére kiutalta. A megismételt közigazgatási adóügyi eljárásokban meghozott, a kft.-t ismételen kötelező határozatok tekintetében a társaság újra felülvizsgálati kérelemmel élt, mely eljárások jelenleg is folyamatban vannak.

[25] Ekként terhelt5 III. rendű terhelt az I. tényállásban részletezett cselekményével 2010. január 20. és 2012. április 18. napja közötti időszakban áfa adónemben az állami költségvetésnek 1.199.694.000 forint vagyoni hátrányt okozott.

[26] Terhelt1 XIV. rendű terhelt a III. rendű terhelt cselekményéhez a cég2 nevében 2011. január 23. és 2011. szeptember 1. napja között kiállított hiteltelen költség számlák III. rendű terhelt rendelkezésére bocsátásával mindösszesen 289.255.000 Ft összegben nyújtott segítséget, melyből 152.003.000 Ft összegű vagyoni hátrány ténylegesen bekövetkezett.

[27] II. tényállás: terhelt⁴ I. rendű és terhelt⁷ II. rendű terhelt 2010 januárjától kezdődően egy 2010 augusztusára kialakuló és 2012. augusztus 22. napjáig működő olyan bünszervezetet hozott létre és irányított, mely kezdetben saját feldolgozásból, később ezzel párhuzamosan a cég¹-től, végül ezeket követően a cég¹⁴ szlovák gazdasági társaságtól származó – főként – sertéshúst értékesített különböző magyarországi – elsősorban helység² – vállalkozásoknak oly módon, hogy a belföldi értékesítés után fizetendő általános forgalmi adó elkerülése érdekében az értékesített terméket részben eleve az adó elkerülése céljából létrehozott vagy erre használt belföldi gazdasági társaságok nevében számlázták ki a vevőknek.

[28] A számlázásra használt gazdasági társaságokat azok elhasználódását követően – mely az adott társaság adószámának felfüggesztését vagy felszámolásának elrendelését jelentette – másokra cserélték, de előfordult a cégek rövid ideig tartó párhuzamos, egyidejű használata is.

[29] Az I. rendű terhelt, mint az cég¹⁵ ügyvezetője úgy döntött, hogy a társaság székhelyén létesített vágóhidat saját maga, illetve az cég¹⁵ fogja üzemeltetni oly módon, hogy egyéb érdekelt³ német állampolgár közvetítésével Németországból behozott élősertést fognak a vágóhídon levágni, majd vágóhídi feldolgozást követően értékesíteni. terhelt⁴ I. rendű terheltben azonban igen hamar tudatosult, hogy a sertéshús-piacon csak akkor lesz versenyképes, ha – más piaci szereplőkhöz hasonlóan – Németországból úgy hozza be az élősertést, hogy az általános forgalmi adót nem fizeti meg utána. Az adó elkerülésére irányuló tevékenységét azonban nem az cég¹⁵ cégneve alatt kívánta folytatni, ezért szüksége volt egy másik, kifejezetten adóelkerülési célból alapított gazdasági társaságra. Ez a gazdasági társaság volt a cég¹⁶

[30] A cég¹⁶ névleges ügyvezetője tanú¹⁶ volt, aki azonban a gazdasági társaság működtetésében nem vett részt, a társaság alapításában való közreműködést tanú¹² közvetítésével azért vállalta, mert azt a valótlan ígéretet kapta, hogy a cégben munkát fognak biztosítani számára. A cég¹⁶ valódi irányítója terhelt⁴ I. rendű terhelt volt. A cég¹⁶ főként Németországból hozta be az élősertést, de 2010. III. negyedévében történt élősertés-behozatal Szlovákiából is a cég¹⁶ cégneve alatt, illetve a kft. vásárolt belföldi forrásokból is.

[31] terhelt⁷ II. rendű terhelt 2010. január 4. napjától kezdett el dolgozni terhelt⁴ I. rendű terhelt alkalmazásában a cég¹⁶ bejelentett alkalmazottjaként. Feladata ekkor még a cég¹⁶ nevében az országba behozott, illetve belföldön megvásárolt élősertés cég¹⁵ helység³ⁱ vágóhídján történt levágását, feldolgozását követően keletkező sertéshús terítése volt, főként település¹ⁱ vállalkozások részére. terhelt⁷ II. rendű terhelt terhelt⁴ I. rendű terhelt lekötöztetettjévé vált, részben az I. rendű terhelt által részére ajánlott munkalehetőség miatt, részben pedig azért, mert az I. rendű terhelt kifizette helyette korábbi tönkrement vállalkozásából fennmaradt tartozását.

[32] A főként helység² vállalkozások részére értékesített sertéshúsról a II. rendű terhelt szintén a cég¹⁶ nevében adott számlát. terhelt⁴ I. rendű terhelt azonban nemcsak az Európai Közösség területéről történt termékbeszerzés utáni, hanem a belföldi értékesítésre figyelemmel teljesítendő általános forgalmi adót sem kívánta megfizetni. Arról, hogy a cég¹⁶ kifejezetten adóelkerülésre, a törvényes működés színlelésére alapított gazdasági társaság, a II. rendű terhelt is kezdettől fogva tudott.

[33] A cég¹⁶ cégneve alatt történő sertéshús-értékesítésben 2010 márciusától kezdve vett részt terhelt⁷ II. rendű terhelt – akkor még leendő – sógora, terhelt⁸ VI. rendű terhelt, akinek feladata kezdetben a rakodásban történő segédkezés volt, és akit már az I. rendű terhelt bizalmát egyre inkább élvező II. rendű terhelt alkalmazott erre a munkára. A VI. rendű terhelt ugyancsak tudomással bírt arról, hogy olyan áru értékesítésében vesz részt, mely után az általános forgalmi adót nem fizetik meg.

[34] terhelt7 II. rendű terhelt terhelt4 I. rendű terhelt fő bizalmi emberévé történő előre lépésével egyidejűleg terhelt8 VI. rendű terhelt a továbbiakban sofőrként vett részt a hús értékesítésében, csakúgy, mint Terhelt3 VII. rendű terhelt, akit szintén terhelt7 II. rendű terhelt alkalmazott 2010 augusztusától kezdődően.

[35] 2010 novemberétől az I. rendű és a II. rendű terhelt irányításával működő csoport az akkor még mindig a cég16 nevében terített sertéshúst már nemcsak a fent említett saját forrásból biztosította, hanem egy részét a cég1-től szerezte be.

[36] A cég1-től történő húsbeszerzés úgy működött, hogy terhelt5 III. rendű terhelt, mint a cég1 ügyvezetője a megvásárolt árurol a számlát a cég9 – majd a cég8 – elnevezésű román gazdasági társaság nevére állította ki. A cég9 bejegyzett törvényes képviselője egyéb érdekelt4 volt, aki azonban csak a felkínált pénzért cserébe vette nevére a céget, azzal gazdálkodó tevékenységet folytatni nem kívánt és nem is folytatott. terhelt7 II. rendű terhelt azonban a cég9 képviseletére irányuló meghatalmazással rendelkezett, melyet az I. rendű terhelt szerzett be a részére.

[37] A cég9 – majd a cég8 – cégnevére a cég1 által kiszámlázott áru azonban Magyarország területét nem hagyta el, azt az I. és II. rendű terhelt által irányított csoport értékesítette a fentebb már említett, elsősorban helység2 vállalkozások részére. A gördülékenyebb ügymenet érdekében a II. rendű terhelt a cég9 bélyegzőjét – melyet a képviseletre vonatkozó meghatalmazással együtt kapott – a cég1 helység1, cím90 szám alatt üzemeltetett vágóhídján hagyta, mely így terhelt5 III. rendű terhelt rendelkezésére állt. A III. rendű terhelt ezt a helyzetet kihasználva számlázott a cég9 nevére jóval több árut annál, mint amennyit az I. rendű és II. rendű terhelt által irányított csoport onnan ténylegesen elszállított.

[38] A cég1 által az I. rendű és II. rendű terhelt által irányított bünszervezet részére értékesített árut – arra az esetre, ha a szállítmányt útközben hatósági ellenőrzés alá vonnák – a III. rendű terhelt csak belföldi szállítólevéllel látta el, melyen címzettként a cég16-t, vagy a II. rendű terheltet tüntették fel. Az I. rendű és II. rendű terhelt által irányított bünszervezet a cég1-től ily módon beszerzett árut a saját vevői részére a cég16 nevében számlázta ki.

[39] Az cég15 vágóhídján feldolgozott sertést és a cég1-től beszerzett árut az I. rendű és II. rendű terhelt által irányított csoport az cég15 tulajdonában lévő, illetve bérelt teherautókon szállította ki a vevők részére.

[40] A cég1-től történő beszerzések 2011 őszére fokozatosan teljesen megszűntek, és ettől kezdve az I. rendű és II. rendű terhelt által irányított bünszervezet a vevőik részére értékesített árut kizárólag a cég14 szlovák gazdasági társaságtól, annak vágóhídjától szerezte be. Ebben a gazdasági kapcsolatban a cég14-t üzletkötőként terhelt9 X. rendű terhelt képviselte, akit terhelt4 I. rendű terhelt mutatott be terhelt7 II. rendű terheltnek.

[41] A cég14-től történő árubeszerzés úgy működött, hogy a bünszervezet vevői megrendeléseiket a II. rendű terhelt felé adták le, aki azt összesítve továbbította a X. rendű terheltnek, meghatározva egyúttal azt is, hogy a cég14 az értékesítésekről a számlát mely magyar gazdasági társaságok részére állítsa ki.

[42] A II. rendű terhelt – az I. rendű terhelt iránymutatása szerint – erre a célra a terhelt6 IX. rendű terhelt által képviselt cég17-t és cég18-t, az V. rendű terhelt által képviselt cég19-t és a IV. rendű terhelt által képviselt cég20-t használta. Az áru vevők felé történő kiszámlázása ugyancsak ezen társaságok, valamint a IV. rendű terhelt által képviselt cég6 nevében történt.

[43] A megnevezett gazdasági társaságokat terhelte az áru első közösségi beszerzőjeként fizetendő áfa, melyet azonban a bünszervezet irányítóinak nem állt szándékában megfizetni, mint ahogyan a bünszervezet vevői felé ezen társaságok nevében kiállított számlák alapján fizetendő általános forgalmi adót sem. A beszerzésekhez és értékesítésekhez használt magyar

gazdasági társaságokat részben eleve már „adóelkerülési célból alapították”. Ezzel a bűnszervezet valamennyi résztvevője is tisztában volt.

[44] Az árut a vevőkhöz részben közvetlenül a cég14 teherautóival szállították le, részben úgy, hogy az árut településlig a cég14 teherautói vitték, majd ott az cég15 tulajdonában lévő, illetve bérelt teherautókra átpakolták, s arról terítették. Rövid ideig Terhelt3 VII. rendű és terhelt10 VIII. rendű terhelt közvetlenül is szállított a cég14 szlovákiai vágóhídjáról. A cég14 árujának a sofőrök által a vevőktől összeszedett ellenértékének a X. rendű terhelt részére történő átadása és a cég14 által kiállított számlák X. rendű terhelttől történő átvétele és a II. rendű terhelt részére történő továbbítása terhelt8 VI. rendű terhelt feladata volt.

[45] A cég14-val létesített gazdasági kapcsolattal egyidőben, 2011 szeptemberében vált a bűnszervezet tagjává terhelt10 VIII. rendű terhelt, aki sofőrként vett részt az áru értékesítésében és aki korábban – még abban az időben, amikor a helység3i vágóhidat maga az cég15, illetve az cég21 cégneve alatt az V. rendű terhelt üzemeltette – már dolgozott az cég15 vágóhídján. A VIII. rendű terhelt anyagilag ugyancsak el volt köteleződve terhelt4 I. rendű terhelt felé, mert korábbi vállalkozása során felhalmozott tartozását az I. rendű terhelt fizette meg helyette. terhelt4 I. rendű terhelt a tényállásbeli időszakot megelőzően is azért alkalmazta a vágóhídon a VIII. rendű terhelten, hogy tartozását törleszteni tudja felé.

[46] Munkába állását követően terhelt4 I. rendű terhelt arra utasította a VIII. rendű terhelten, hogy hívja fel telefonon terhelt11 V. rendű terhelten, utóbbi ugyanis a fent említett elszámolási vita kialakulása óta, illetve azóta, hogy az I. rendű terhelt a tartozás megfizetése érdekében folyamatosan zaklatta, közvetlenül az I. rendű terhelten nem volt hajlandó szóba állni. A VIII. rendű terhelt közreműködésével az I. rendű terheltennek azonban az előbbiek szerint sikerült kapcsolatba lépnie az V. rendű terhelten, akivel közölte, hogy amennyiben lehetővé teszi, hogy a cég19 cégneve alatt Szlovákiából húst vásároljanak, illetve azt belföldön értékesítsék, úgy ezzel letudhatja az I. rendű terhelt felé fennálló tartozását. terhelt11 V. rendű terhelt az I. rendű terhelt ajánlatát elfogadta és több, általa előre aláírt és lepecsételt számlatömböt adott át terhelt10 VIII. rendű terheltennek helység4ben, a cím92on található OMV üzemanyagtöltő állomáson. A VIII. rendű terhelt a számlatömböket a II. rendű terheltennek adta tovább. Mindezen túl terhelt11 V. rendű terhelt 2011. szeptember 12. napján – ügyvéd1 ügyvéd előtt – írásban is meghatalmazta terhelt10 VIII. rendű terhelten azzal, hogy akadályoztatása esetén a cég19-t „önállóan képviselje szerződéskötés, illetve jognyilatkozatok megtétele, számla kiállítása során; továbbá közjegyzői, hivatalos eljárás során, valamint rendőrség, adóhatóság, vám- és pénzügyőrség stb., előtt; továbbá a Kft. számlavezetését ellátó pénzügyintézetknél (számlakezelés, pénzfelvétel stb.) teljes jogkörrel a Kft. képviselőjét ellátása.”.

[47] A cég19 nevében kiállított számlák kft.-nél maradó példányait terhelt10 VIII. rendű terhelt vitte el rendszeresen terhelt11 V. rendű terhelt részére, aki azonban azokat nem könyveltette le, hiszen tisztában volt vele, hogy a cégére az I. rendű és II. rendű terheltennek éppen azért volt szüksége, hogy a húskereskedelem utáni általános forgalmi adót ne fizessék meg.

[48] Az áru Szlovákiából történő beszerzéséhez és belföldi értékesítéséhez egyaránt használt cég17-t, cég18-t és cég20-t, valamint a kizárólag belföldi értékesítésre használt cég6-t az ebben az időben terhelt4 I. rendű terhelten jó viszonyt ápoló Terhelt2 IV. rendű terhelt biztosította a bűnszervezet részére az alábbiak szerint.

[49] terhelt6 IX. rendű terhelt – aki korábban kőművesként dolgozott a IV. rendű terhelten alkalmazásában – sógora, egyéb érdekelt5 cég22-ben meglévő üzletrészt Terhelt2 IV. rendű terhelt rábírására vásárolta meg névlegesen, és így vált egyidejűleg a társaság bejegyzett ügyvezetőjévé is. A IV. rendű terhelt ajánlatát – mely arról szólt, hogy ha a IX. rendű terhelt nevére veszi a céget, akkor ezért rendszeresen pénzt fog kapni cserébe – a IX. rendű terhelt

nővére, egyéb érdekelt⁶ közvetítette a IX. rendű terhelt felé. A IX. rendű terhelt taggá, illetve ügyvezetővé válásával egyidejűleg a társaságot átnevezték cég¹⁷-re. Ezt követően az új cégnévre a IX. rendű terhelt – ugyancsak a IV. rendű terhelt felhívására és jelenlétében – bélyegzőt csináltatott, illetve néhány számlatömböt vásárolt, melyeket aztán átadott a II. rendű terhelt részére, akivel a IV. rendű terhelt ismertette össze az cég¹⁵ helység³i vágóhídján, ahol a IX. rendű terhelt ez idő tájt kőművesként dolgozott. A IX. rendű terhelt ekkor szerzett tudomást arról, hogy a céget arra akarják használni, hogy Szlovákiából behozott húst kívánnak vele értékesíteni. A IX. rendű terhelt annak ellenére, hogy tudta, a cég¹⁷-t áfa fizetés elkerülésére fogják használni, a cég bélyegzőjét a II. rendű terheltnek átadta. A közreműködéséért cserébe néhány tízezer forintot kapott alkalmanként, melyet többnyire a IV. rendű terhelt, kivételesen a II. rendű terhelt adott át neki.

[50] Néhány hónap elteltével, 2011 decembere körül, terhelt⁷ II. rendű terhelt arra kérte terhelt⁶ IX. rendű terheltet, hogy a korábbi feltételekkel – azaz rendszeres készpénz juttatásáért cserébe – alapítson egy újabb céget számára, annak érdekében, hogy a fentiek szerint megismert húskereskedelmi tevékenységet folytatni, végezni tudja. Így került sor a cég¹⁸ megalapítására, melynek költségeit a IV. rendű terhelt biztosította. Terhelt² IV. rendű terhelt közvetítette továbbá a IX. rendű terhelt felé a II. rendű terhelt azon kérését, hogy a cég¹⁸ részére bélyegzőt csináltasson és számlatömböket vásároljon. A bélyegzőt és a számlatömböket terhelt⁶ IX. rendű terhelt közvetlenül terhelt⁷ II. rendű terheltnek adta át, akitől ezért cserébe 100.000 forintot kapott. Azért, hogy a cég¹⁸ nevében történő számlázást lehetővé tette, terhelt⁶ IX. rendű terhelt a későbbiek során is kapott még több alkalommal készpénzt a II. rendű terhelttől, melyet egy alkalommal terhelt¹⁰ VIII. rendű terhelt vitt el a részére.

[51] A cég¹⁷ és a cég¹⁸ kiállítónál maradó számlapéldányait terhelt⁷ II. rendű terhelt gyűjtötte össze, majd azokat terhelt⁴ I. rendű terhelt utasítására Terhelt² IV. rendű terheltnek adta át.

[52] terhelt⁶ IX. rendű terhelt sem a cég¹⁷, sem pedig a cég¹⁸ cégneve alatt nem kívánt valós gazdasági tevékenységet folytatni.

[53] A fent írtak szerint a kezdetben még csak terhelt⁴ I. rendű és terhelt⁷ II. rendű terhelt által folytatott, az áfa elkerülésére irányuló tevékenységet 2010 augusztusára már a háromnál több fő részvételével zajló hosszabb időre szervezettség, továbbá az összehangoltságot biztosító többszintű hierarchikus felépítés és az egyes szintekhez delegált, egymástól jól elkülönülő végrehajtási és irányítási feladatok, jogkörök jellemezték. A tevékenység fő irányítója továbbra is az I. rendű terhelt maradt, aki azonban a döntés jogát csak a legfontosabb kérdésekben tartotta fenn magának, a hierarchia legalsó fokán elhelyezkedő sofőröknek az I. rendű terhelt csak kivételes esetben adott közvetlenül utasítást, a napi működés irányítása a II. rendű terhelt joga és feladata lett azzal, hogy a bevétellel továbbra is az I. rendű terhelt felé kellett elszámolnia. A sofőrök – így a VI., VII., VIII. és XI. rendű terhelt – feladata volt az áru szállításán és rakodásán túl az is, hogy a vevők részére a számlát kitöltsék, átadják.

[54] Ez többnyire úgy zajlott, hogy a sofőrök lepecsételt és aláírt számlatömböket kaptak a II. rendű terhelttől, nekik már csak az értékesített áru fajtáját, mennyiségét és árát kellett a számlán rögzíteniük, valamint a számlát a vevőnek átadniuk és a számla ellenértékét átvenniük. A sofőrök kezdetben közvetlenül a II. rendű terhelt felé számoltak el a bevétellel, később – amikor már terhelt¹⁰ VIII. rendű és terhelt¹² XI. rendű terhelt is tagja lett sofőrként a bűnszervezetnek – a legalsó szinten bizalmi emberré emelt terhelt⁸ VI. rendű terhelt felé, s utóbbi volt, aki a II. rendű terhelt felé elszámolt. terhelt⁸ VI. rendű terhelt volt az továbbá, aki a II. rendű terhelt esetleges távolléte alatt a vevőktől a rendeléseket felvette, összesítette és továbbította terhelt⁹ X. rendű terhelt felé. A VI. rendű terhelt továbbá a cég¹⁴-től történő

árubeszerzés időszakában az áru ellenértékét a X. rendű terheltnek átadta, tőle a számlákat átvette és terhelt7 II. rendű terheltnek eljuttatta.

[55] A jórészt az áfa meg nem fizetése révén elért haszonból a sofőrök akként részesedtek, hogy a II. rendű terhelttől fizetést kaptak, melynek összege kezdetben napi 5.000 forint volt, mely később – fokozatosan – napi 10.000 forintra emelkedett. A fizetés és a működéssel járó egyéb költségek kifizetését követően megmaradt haszon az I. rendű és a II. rendű terhelt osztozott meg fele-fele arányban a heti – általában pénteki napon tartott – elszámolások alkalmával.

[56] Az I. rendű és II. rendű terhelt által irányított bünszervezet működésének a nyomozó hatóság által 2012. augusztus 22. napján összehangolt akció keretében fogatosított kényszerintézkedések vetettek véget.

[57] A terhelt4 I. rendű és terhelt7 II. rendű terhelt által irányított bünszervezet működéséhez, fenntartásához a Terhelt2 IV. rendű, terhelt11 V. rendű, terhelt8 VI. rendű, Terhelt3 VII. rendű, terhelt10 VIII. rendű, terhelt6 IX. rendű és terhelt12 XI. rendű terhelt által a fent részletezettek szerint nyújtott segítség elengedhetetlen volt.

[58] Azon vállalkozások, amelyek részére 2010 augusztusáig – 2010 márciusától a VI. rendű terhelt közreműködésével – az I. rendű és a II. rendű terhelt a cég16 nevében, majd 2010 augusztusától az általuk irányított bünszervezet a cég16, a cég17, a cég19, a cég18, a cég6 és cég20 nevében a hússzállítások során számlát állított ki, e kibocsátott számlákat a könyvelésükbe befogadták, adataikat bevallásaikban szerepeltették, a számlák után áfa-levonási jogot gyakoroltak, miközben az I. rendű és a II. rendű terhelt, illetve az általuk irányított bünszervezet ezen számlák áfa-tartalmát nem kívánta megfizetni és nem is fizette meg, egyik, a cselekmény elkövetéséhez felhasznált gazdasági társaság esetében sem.

[59] Terhelt3 VII. rendű terhelt 2010. augusztus 31. és 2012. május 1. napja közötti időszakban a következő vállalkozások részére szállított húst, tudván, hogy azok után az áfa nem lesz megfizetve: 'tanú17 és Fia' Kft., cég24, tanú20 e.v., cég25, cég26, cég27., cég28, cég29, tanú47 e.v., cég30, cég31, tanú41 e.v., cég32., cég33, cég34

[60] terhelt4 I. rendű és terhelt7 II. rendű terhelt a II. tényállás tárgyává tett cselekmény elkövetésével, a 2010. január 3. napjától 2012. augusztus 22. napjáig tartó időszakban, 2010 augusztusától a bünszervezet irányítójaként, áfa adónemben az állami költségvetésnek mindösszesen 782.987.000 forint vagyoni hátrányt okozott.

[61] Az I. rendű és a II. rendű terhelt cselekményéhez Terhelt3 VII. rendű terhelt a cselekményével 2010. augusztus 31. és 2012. május 1. napja között – mint a bünszervezet tagja – 627.689.317 Ft. összegben,

Terhelt2 IV. rendű terhelt, mint a bünszervezet tagja az általa biztosított gazdasági társaságok nevében cselekményével 2011. július 11. és 2012. augusztus 12. napja között 380.447.000 forint összegben

nyújtott segítséget a vagyoni hátrány okozásához.

[62] II. A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen Terhelt1 XIV. rendű terhelt védője, továbbá Terhelt2 IV. rendű és Terhelt3 VII. rendű terheltek terjesztettek elő felülvizsgálati indítványt.

[63] 1. Terhelt1 XIV. rendű terhelt védője felülvizsgálati indítványát az anyagi jogszabálysértés vonatkozásában a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjára alapította, míg eljárási szabálysértésként – a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontjára figyelemmel – a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontját jelölte meg.

[64] Az anyagi jogszabálysértések körében kifejtette, hogy az eljáró bíróságok úgy állapították meg a XIV. rendű terhelt büntetőjogi felelősségét, és vele szemben úgy szabtak ki büntetést, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján a vádlott bűnösségére okszerű következtetést nem lehetett levonni. Hivatkozása szerint a XIV. rendű terhelt mindössze két hónapot volt a cég2 ügyvezetője, így csupán ezen időtartam alatt volt lehetősége arra, hogy vezető tisztségviselői jogviszonyának felhasználásával vagy azzal visszaélve bűncselekményt kövessen el. Ehhez képest az elsőfokú bíróság súlyosító körülményként értékelte a több éven keresztül történő elkövetést, melyet a másodfokú bíróság sem korrigált.

[65] Álláspontja szerint az eljárt bíróságok figyelmen kívül hagyták azt a XIV. rendű terhelttel szemben jogerősen befejezett büntetőeljárásokban tett megállapítást, miszerint a Terhelt1 XIV. rendű terhelt a cég2 ügyvezetését csak névleg látta el, tényleges ügyvezetői feladatokat nem végzett, így a társaság számlakibocsátására és adóbevallásaira sem volt ráhatása, tehát nem követhette el a terhére rótt bűncselekményeket.

[66] Anyagi jogszabálysértésként értékelte a védő azt is, hogy a másodfokú bíróság a XIV. rendű terhelttel szemben kiszabott szabadságvesztést enyhítette, azonban a foglalkozástól eltiltás és a közügyektől eltiltás mértékét ehhez nem igazította hozzá, így azok eltúlzottan súlyosak a főbüntetéshez és a bűnösség fokához képest.

[67] Eljárási szabálysértésként arra hivatkozott, hogy a XIV. rendű terhelt által adott, és elektronikus úton a bíróságnak benyújtott ügyvédi meghatalmazás ellenére az elsőfokú bíróság a 2020. november végéig megtartott érdemi tárgyalási határnapra nem őt, hanem továbbra is a XIV. rendű terhelt korábbi kirendelt védőjét idézte. Felrótta azt is, hogy a törvényszék tájékoztatása szerint a XIV. rendű terhelt a tárgyaláson való jelenlét jogáról korábban lemondott, de ezt a XIV. rendű terhelt cáfolta, ezt azonban az elsőfokú bíróság nem tisztázta. Érvelése szerint, ha a XIV. rendű terhelt korábban valóban szabályszerűen lemondott a tárgyaláson való jelenlét jogáról, ez a védői meghatalmazás csatolásával biztosan megszűnt, így az elsőfokú bíróságnak a XIV. rendű terheltet is idéznie kellett volna a tárgyalási határnapokra. Mivel ez nem történt meg, az elsőfokú eljárás egy részében legalább két olyan személy nem vett részt, akinek részvétele kötelező lett volna.

[68] A védő a legsúlyosabb eljárási hibaként azt hozta fel, hogy a XIV. rendű terhelt részére nem történt meg az elsőfokú ítélet kézbesítése – közte és a XIV. rendű terhelt között nem jött létre a kézbesítési megbízásra vonatkozó szerződés – így a XIV. rendű terhelt számára nem nyílt meg az elsőfokú ítélettel szembeni jogorvoslati jog. Erre tekintettel az ítéletábra úgy hozott másodfokú jogerős döntést, hogy a XIV. rendű terhelttel szemben még az elsőfokú ítélet sem hatályosult.

[69] Mindezek alapján elsődlegesen azt indítványozta, hogy a Kúria az első- és másodfokú bíróság ítéleteit a XIV. rendű terhelt vonatkozásban helyezze hatályon kívül, és az elsőfokú bíróságot utasítsa új eljárás lefolytatására és új határozat meghozatalára. Másodlagos indítványa arra irányult, hogy a Kúria a másodfokú bíróság ítéletét változtassa meg, és a XIV. rendű terheltet mentse fel az ellene emelt vádak alól, illetve harmadlagosan a XIV. rendű terhelttel szemben kiszabott büntetést enyhítse.

[70] 2. Terhelt3 VII. rendű és Terhelt2 IV. rendű terheltek felülvizsgálati indítványukat külön-külön, azonban azonos tartalommal – a személyi adataik kivételével szó szerint megegyező szövegezéssel – terjesztették elő a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjára hivatkozással.

[71] A IV. és a VII. rendű terhelt indítványának indokolása szerint az ítéletábrának az elsőfokú ítéletet hatályon kívül kellett volna helyeznie, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra kellett volna utasítania, vagy a törvénysértő minősítés megváltoztatásával törvényes ítéletet

kellett volna hoznia arra figyelemmel, hogy a bünszervezeti minősítés megállapítására törvénysértően került sor.

[72] Kifejtették, hogy a bünszervezetben elkövetés nem a bűncselekmény Btk. Különös Részében foglalt minősítő körülménye, így ennek törvénysértő megállapítása a Btk. más szabályának megsértését eredményezi. Abban az esetben pedig, ha ennek következtében lényegesen megváltoznak azok a törvényes keretek, amelyek között a bíróság mérlegeléssel megállapíthatja a büntetést vagy intézkedést, a módosult keretekhez képest törvénysértővé vált büntetés vagy intézkedés felülvizsgálható. Érvelésük szerint a Btk. 91. § (1) bekezdésében foglalt szabály ugyanis mérlegelést nem tűrő anyagi jogi rendelkezés, ezért annak megsértése felülvizsgálati ok.

[73] Rámutattak arra, hogy az elmúlt években különböző álláspontok alakultak ki arra nézve, hogy törvényes-e a kiszabott büntetés, ha a bíróság azt a törvényes minősítés esetén irányadó büntetési tételkeretet meg nem haladó mértékben állapította meg, mely sérti a jogbiztonságot és a törvény előtti egyenlőséget is. Álláspontjuk szerint a BH 2018.217. számon közzétett eseti döntés aránytalanul és tévesen szűkíti le a bünszervezet törvénysértő megállapításával kapcsolatos döntési lehetőséget és szemben áll más olyan Kúriai határozatokkal, melyek szerint a törvényes minősítésnek megfelelő büntetési tétel keretei között kiszabott büntetés is lehet törvénysértő, ha nem felel meg a bűncselekmény tárgyi súlyának, vagy az alanyi bűnösség fokának.

[74] Kifejtették, hogy jelen ügyben a IV. és a VII. rendű terhelte vonatkozásában a jogerős ítéletben megállapított, irányadó tényállás nem tartalmazza teljeskörűen mindazon adatokat, amelyek alapján a bünszervezetben elkövetés megállapítható lenne, így nem dönthető el érdemben, hogy a tényállásban írt magatartásukkal a terheltek kimerítették-e ezen szervezett bűnözési forma megállapításának valamennyi törvényi feltételét.

[75] A bünszervezet fogalma változásának bemutatását követően kiemelték, hogy a IV. és a VII. rendű terhelte vonatkozásában a konspiratív működés, valamint a bünszervezet ismérveit átfogó terhelte tudattartalom nem állapítható meg, esetükben az ítéleti tényállás ugyanis nem rögzíti a szervezettség olyan bűnös fokát, amely túlmutat a rendszerszintű együttműködés által megkívánt kooperáción. Álláspontjuk szerint a cégbíróságon bejegyzett és nyilvántartott gazdálkodó szervezeteket nem lehet a külvilág szeme elől rejtve működtetni, ez fogalmilag kizárt. A tényállás alapján csak annyiban volt rejtett a cselekvőségük, amelyet minden bűncselekmény elkövetése „megkövetel”, és amely a költségvetési csalás büntette elkövetésének szükséges velejárója. Mivel az adóhatóság megtévesztése a költségvetési csalás törvényi tényállásának alapvető eleme, ez bármiféle többlet nélkül nem vonhatja maga után a bünszervezeti elkövetéshez megkívánt konspiratív működés megállapítását is, az ugyanis azt jelentené, hogy minden ilyen bűncselekmény eleve magában hordozza a bünszervezeti működést.

[76] Kiemelték továbbá, hogy a IV. és a VII. rendű terheltek esetében életszerűtlen és iratellenes annak megállapítása, hogy számukra felismerhető volt és a tudatuk átfogta a bünszervezeti elkövetést, hiszen a VII. rendű terhelte csak sofőr volt. Emellett egyértelműen cáfolhatónak tartották, hogy a terheltek a bűncselekményeket egy változó összetételben, a szerepek megosztásával és konspiratív módon működő szervezethez kapcsolódva hajtották volna végre.

[77] Mindezek alapján elsődlegesen azt indítványozták, hogy a Kúria a jogerős ítéletet helyezze hatályon kívül, és eljárt bíróságokat utasítsa új eljárásra. Másodlagos indítványuk a IV. és a VII. rendű terheltek tekintetében a bünszervezetben elkövetés megállapításának mellőzésére és megfelelő mértékű büntetés kiszabására irányult. Emellett kérték a kiszabott büntetés végrehajtásának felfüggesztését is.

[78] 3. A Legfőbb Ügyészség a felülvizsgálati indítványokra BF.380/2023/2., BF.470/2023/2. és BF.945/2023/2. számon tette meg észrevételeit.

[79] 3.1. A Legfőbb Ügyészség a BF.380/2023/2. számú átiratában Terhelt1 XIV. rendű terhelt védőjének felülvizsgálati indítványát részben a törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta.

[80] Indokai szerint az irányadó tényállás megalapozottságának támadásán keresztül a XIV. rendű terhelt bűnösségének vitatása felülvizsgálat alapjául nem szolgálhat, az indítvány ezen részében törvényben kizárt, ahogyan a büntetéskiszabási tényezők mikénti értékelésének kifogásolása is.

[81] A Legfőbb Ügyészség álláspontja szerint az indítványnak a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja fennállására történő hivatkozása nem alapos.

[82] A XIV. rendű terhelt és védője tárgyalási jelenlétének adatait, továbbá a jelenlét jogáról való lemondással kapcsolatos nyilatkozatokat részletesen ismertetve rámutatott arra, hogy mivel a Terhelt1 XIV. rendű terhelt által ügyvéd3 ügyvédnek 2020. január 22. napján adott védői meghatalmazás benyújtására 2020. január 26. napján sor került, ettől az időponttól kezdődően hatályos volt, tehát az elsőfokú bíróságnak az ezt követően megtartott tárgyalási határnapokra védőként idéznie kellett volna.

[83] Megállapítása szerint a kézbesítési megbízotti feladatok ellátásáról szóló megbízási szerződés Terhelt1 XIV. rendű terhelt és kirendelt védője, ügyvéd2 között jött létre, azonban ennek hatálya automatikusan nem terjedt ki az új védőre.

[84] Kiemelte, hogy a XIV. rendű terhelt a meghatalmazott védővel nem kötött megbízási szerződést a kézbesítési megbízotti feladatok ellátására, és annak bírósági jegyzőkönyvbe foglalására sem került sor. Ezért a XIV. rendű terhelt tárgyalási jelenléte a Be. 428. § (1) bekezdés a) pontja alapján kötelező volt, hiszen a védői meghatalmazás benyújtását követően a tárgyaláson való jelenlét jogáról a Be. 430. § (1) bekezdése szerint nem mondott le, őt az elsőfokú bíróságnak idéznie kellett volna. Ebből következően az elsőfokú bíróság a Be. 608. (1) bekezdés d) pontja szerinti feltétlen eljárási szabályt megsértette a XIV. rendű terhelt tekintetében a 2020. február 3. és 2020. december 11. napja között, míg védője tekintetében a 2020. szeptember 2. és 2020. december 11. napja között távollétében megtartott érdemi tárgyalások során.

[85] Ennek kapcsán kitért arra is, hogy téves a másodfokú ítélet indokolásának [74] bekezdése szerinti azon álláspont, mely szerint az elsőfokú bíróság ugyan vétett perjogi hibát, azonban a XIV. rendű terhelt védelme – ugyan nem a joghatályos meghatalmazással rendelkező védő által – biztosítva volt.

[86] Rámutatott arra, hogy az elsőfokú bíróság által 2020. december 11. napján megtartott tárgyaláson szabályszerű idézésre a XIV. rendű terhelt és a védő is megjelent, ekkor a törvényszék az addig keletkezett valamennyi irat ismertetésével a feltétlen eljárási szabálysértést orvosolta. Ezen a tárgyalási határnapon a XIV. rendű terhelt akként nyilatkozott, hogy az eljárás további szakaszában részt kíván venni. A 2021. február 26. napján megtartott tárgyaláson – ahol a XIV. rendű terhelt és meghatalmazott védője is jelen volt – az elsőfokú bíróság ekkor a bizonyítási eljárást befejezte, majd a nyilatkozatok beszerzése után az ügydöntő határozatot a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készségről szóló 2020. évi LVIII. törvény 210. § (6) bekezdése alapján tanácsulésen hozta meg.

[87] Mindezek alapján álláspontja szerint az elsőfokú eljárás a XIV. rendű terhelt és meghatalmazott védője tekintetében a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontja szerinti feltétlen eljárási szabálysértéssel nem érintett.

[88] Mivel a másodfokú eljárásban a XIV. rendű terhelt értesítése a 2021. szeptember 28. és 30. napjára, valamint a 2021. december 2. napjára kitűzött nyilvános ülésekre szabályszerű volt, távolmaradása a nyilvános ülés megtartásának törvényi akadályát nem képezte, így a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontja szerinti eljárási szabálysértés nem valósult meg.

[89] 3.2. A Legfőbb Ügyészség a BF.470/2023/2. számú átiratában Terhelt3 VII. rendű terhelt felülvizsgálati indítványát alaptalannak tartotta.

[90] Kifejtette, hogy az irányadó tényállás rögzíti mindazon tényeket, amelyek alapján a bűncselekmények bünszervezet keretei közötti elkövetésére és a VII. rendű terheltnek a bünszervezeti elkövetést átfogó tudattartamára vonható következtetés. Az irányadó tényállás szerint az I. és II. rendű terheltek egymás viszonylatában is, illetve a II. rendű terhelt a VI., VII., VIII., X., illetve a XI. rendű terheltek tekintetében közvetlen irányítói feladatokat látott el, míg a VI., VII., VIII. és a XI. rendű terheltek sofőrként mellérendeltségi kapcsolatban álltak egymással. A több személyből álló csoport működése során a feladatok, az abban résztvevők előtt is ismerten, tagoltak voltak. Az egyes feladatok egymást kiegészítették, azok egymáshoz kapcsolódása a célzott és egyben végre is hajtott bűncselekményhez társult, amelyhez a VII. rendű terhelt a 2010. augusztus 31. és 2012. május 1. napja között végzett sofőri tevékenységével járult hozzá.

[91] Az irányadó tényállás alapján a VII. rendű terhelt tisztában volt azzal, hogy cselekménye nem elszigetelt, hanem egy olyan csoporthoz kapcsolódik, amelyben több személy vesz részt, akik között a feladatok irányítói, végrehajtói szintre osztottak, ezeken belül is több személy működik együtt. Az áru beszerzésére, annak továbbértékesítésére vonatkozó számlázás, illetve a szállítások lebonyolításának módja a tényleges tevékenység elfedését, a törvényes működés látszatának keltését célozta, ebben jelenik meg a csoport működésének konspiratív jellege.

[92] Álláspontja szerint nem foghat ezért helyt az indítvány azon hivatkozása, miszerint a cégbíróságon bejegyzett gazdasági társaság esetében a konspiratív működés megállapíthatósága fogalmilag kizárt, mivel a költségvetési csalás VII. rendű terhelt terhére rótt fordulata szerinti elkövetési magatartás független attól, hogy az annak megvalósításában akár tettesi, akár részesi minőségben résztvevők közötti bűnkapcsolat konspiratív, vagy sem.

[93] Erre tekintettel az alapügyben eljáró bíróságok törvényesen állapították meg, hogy a VII. rendű terhelt bünszervezetben követte el a terhére rótt szándékos bűncselekményeket és helyes indokok alapján alkalmazták az elkövetéskor hatályos büntető anyagi jogszabályt. Mivel a VII. rendű terhelttel szemben halmazati büntetésként kiszabott öt év szabadságvesztés nem a bünszervezetben elkövetés esetére előírt megemelt büntetési tételkeret között került kiszabásra, így annak téves megállapítása esetén is törvényes büntetés.

[94] 3.3. A Legfőbb Ügyészség a BF.945/2023/2. számú átiratában Terhelt2 IV. rendű terhelt felülvizsgálati indítványát részben a törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta.

[95] A korábbi átiratban foglaltakkal egyezően fejtette ki, hogy az irányadó tényállás a IV. rendű terhelt tekintetében is rögzíti mindazon tényeket, amelyek alapján arra vonható következtetés, hogy a bűncselekmény egy tényleges bünszervezet keretei között elkövetett volt, és tartalmazza a IV. rendű terheltnek a bünszervezetben elkövetést átfogó tudattartamára vonható következtetés ténybeli alapjait is.

[96] Álláspontja szerint a jogerős ítéleti tényállás alapján a IV. rendű terhelt tisztában volt azzal, hogy cselekménye nem elszigetelt, hanem egy olyan csoporthoz kapcsolódik, amelyben több személy vesz részt, ezen a csoporton belül a IV. rendű terhelt részben végrehajtói,

részben – a IX. rendű terhelt viszonylatában – irányítói feladatokat látott el. A konspiratív működés kapcsán

[97] megismételte a korábbi nyilatkozatban foglaltakat.

[98] Rámutatott arra, hogy az eljáró bíróságok a IV. rendű terhelt tekintetében is törvényesen alkalmazták az elkövetéskor hatályos büntető törvényt. Ennek alapján a IV. rendű terhelttel szemben halmazati büntetésként kiszabott három év hat hónap szabadságvesztés a bünszervezetben elkövetés téves megállapítása esetén is törvényes büntetés.

[99] Az átiratokban kifejtett indokok alapján a Legfőbb Ügyészség indítványozta, hogy a Kúria a Debreceni Törvényszék 24.B.142/2020/196. számú és a Debreceni Ítéltábla Bf.IV.282/2021/79. számú ítéletét Terhelt2 IV. rendű, Terhelt3 VII. rendű és Terhelt1 XIV. rendű terhelt vonatkozásában hatályában tartsa fenn.

[100] 4. Terhelt3 VII. rendű terhelt észrevételt terjesztett elő, amelyben – a felülvizsgálati indítványában foglaltakat részben megismételve – a bünszervezet működésével, valamint a bünszervezeti elkövetésére vonatkozó tudattartalmával kapcsolatos álláspontját fenntartotta.

[101] **III.** A XIV. rendű terhelt védőjének, valamint a IV. és VII. rendű terheltek felülvizsgálati indítványa az alábbiak szerint részben a törvényben kizárt, részben alaptalan.

[102] 1. A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amelynek Be. 648. §-a alapján csak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen, a Be. 649. §-ában tételesen megjelölt eljárásjogi és anyagi jogi okokra hivatkozással van helye. A felülvizsgálati okok törvényben meghatározott köre nem bővíthető.

[103] A Be. 659. § (2) bekezdése szerint a Kúria a felülvizsgálati indítványokat a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos jogszabályok alapján, a Be. 659. § (5) bekezdés főszabálya értelmében a felülvizsgálati indítványban megtámadott részében és csak a felülvizsgálati indítványban meghatározott okból bírálja felül. Emellett a megtámadott határozatot a Be. 649. § (2) bekezdése alapján akkor is felülbírálja, ha az indítványt nem ebből az okból nyújtották be [Be. 659. § (6) bekezdés].

[104] 2. A 648. § b) pontja szerint felülvizsgálatnak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen eljárási szabálysértés miatt is helye van.

[105] 2.1. A Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja értelmében felülvizsgálati ok, ha a bíróság a határozatát a 608. § (1) bekezdésében meghatározott eljárási szabálysértéssel hozta meg. A Be. 608. § (1) bekezdés d) pontja alapján feltétlen hatályon kívül helyezést eredményez, ha a tárgyalást olyan személy távollétében tartották meg, akinek a jelenléte a törvény értelmében kötelező.

[106] A Be. az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében deklarált, a bíróságok tisztességes eljárásához fűződő jog keretében érvényesülő tárgyaláshoz való jogból kiindulva rendezi a terhelt jelenlétének kérdését. Ennek során egyfelől széles körben biztosítja annak a lehetőségét, hogy a terhelt a vádemelést követően a tárgyaláshoz való jogával éljen, másrészt elismeri, hogy e jogról bármely ügyben lemondjon, feltéve, hogy a bizonyításhoz nincs szükség a személyes jelenlétére, és a megfelelő garanciák – elsősorban a védő közreműködése – is érvényesülnek. Ennek megfelelően a bíróságnak a terhelt számára a saját ügyében, a jelenlét tekintetében érvényesülő rendelkezési jogát garantálnia kell {BH 2022.40. [16] bekezdés}.

[107] A Be. 428. § (1) bekezdésének előírása szerint a vádlott jelenléte a tárgyaláson akkor kötelező, ha

a) a tárgyaláson való jelenlét jogáról a 430. § (1) bekezdése szerint nem mondott le,

b) a bíróság kötelezi a tárgyaláson való jelenlétre.

[108] A Be. 430. § (1) bekezdés a) és b) pontjában foglalt feltételek együttes fennállása esetén a vádlott a tárgyaláson való jelenlét jogáról a vádemelés után bármikor lemondhat, amennyiben védővel rendelkezik és a védőt megbízza a kézbesítési megbízotti feladatok ellátásával.

[109] A törvény meghatározza a tárgyalásról lemondás alaki követelményeit is. Ennek értelmében a vádlott e nyilatkozatot a bíróság előtt szóban vagy a védője által ügyvédi ellenjegyzéssel ellátott okiratban teheti meg [Be. 430. § (2) bekezdés]. Tartalmi követelmény mindkét esetben az, hogy – a tárgyalási jegyzőkönyvből, illetve a bírósághoz címzett iratból – egyértelműen ki kell tűnnie, hogy a vádlott a nyilatkozatát a Be. 430. § (4)–(7) bekezdésében foglalt jogkövetkezmények ismeretében tette meg.

[110] E jogkövetkezmények lényege, hogy

- a tárgyalást a továbbiakban a vádlott távollétében is meg kell tartani, továbbá az eljárást is be lehet fejezni,

- a vádlottnak szóló ügyiratokat pedig – a tárgyaláson való jelenlétre kötelező végzés és az idézés kivételével – a kézbesítési megbízott részére kell kézbesíteni [Be. 430. § (4) és (7) bekezdés].

[111] A Be. 136. §-ában szabályozott kézbesítési megbízotti megállapodás az ügyvédi megbízástól eltér tartalmában és formai követelményeit tekintve is. Az Ütv. e szerződésre vonatkozóan rendelkezést nem tartalmaz. A jogviszony tartalmát (kötelezettségek-jogosultságok) és formáját (szóbeli, írásos) a Be. szabályozza [136. § (3)-(5) bekezdés, 430. § (2)-(3) bekezdés], míg mögöttes felelősségi szabályként a Ptk. megbízásra vonatkozó szabályai [a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (továbbiakban Ptk.) 6:272. §] alkalmazandók.

[112] A Be. 136. § (2) bekezdés a) pontja szerint a terhelt érdekében kézbesítési megbízottként kizárólag a védője járhat el. Ebből következően kézbesítési megbízás csak a védőnek adható [Be. 430. § (1) bekezdés b) pont].

[113] A kézbesítési megbízás sajátossága, hogy személyes jellegű kötelem, ahol a védőt a kapcsolatfelvételi, iratátadási, bejelentési kötelezettségei személyében terhelik, azokért személyében felelős {Kúria Bfv.I.575/2023/16., indokolás [102]-[104] és [107] bekezdés}.

[114] A bíróság a Be. 428. § (2) bekezdés a) és b) pontjában foglalt indokok alapján a tárgyaláson való jelenlét jogáról lemondott vádlottat kötelezheti a tárgyaláson való jelenlétre, illetve a vádlott a tárgyalási jelenléttel kapcsolatos döntésen később maga is változtathat, az ügydöntő határozat kihirdetéséig bejelentheti, hogy a tárgyaláson jelen kíván lenni [Be. 431. § (1) bekezdés]. A törvény alapján ilyen nyilatkozatnak kell tekinteni (vélelmezni) azt is, ha a vádlott olyan közlést tesz, amely értelmében a tárgyalás, illetve a bizonyítás lefolytatását, egyes bizonyítási eszközök megvizsgálását közvetlenül figyelemmel kívánja kísérni vagy abban tevőlegesen részt kíván venni, különösen, ha vallomást vagy észrevételt kíván tenni, továbbá akkor is, ha vallomást vagy észrevételt tesz [Be. 431. § (1) és (2) bekezdés]. A vádlott ismételt távolléte ezt követően is engedélyezhető, azonban ez már a bíróság döntésétől függ [Be. 431. § (3) bekezdés].

[115] A lemondó nyilatkozat, illetve következményei – a már kifejtettek szerint – lényeges garanciális eljárási jogokat és kötelezettségeket érintenek. Ezért amennyiben a vádlott a tárgyaláson való jelenlét jogáról nem az ismertetettek szerint, a törvénynek megfelelő módon és formában mondott le (vagyis a lemondás a törvényi feltételeknek nem felelt meg), vagy a törvény szerint a tárgyalásról lemondása hatályát veszti, akkor a vádlott tárgyalásról való távolléte – egyéb, a távolmaradását lehetővé tevő törvényi ok hiányában – a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontja szerinti abszolút eljárási szabálysértést valósít meg.

[116] Amennyiben a vádlott a tárgyaláson való jelenlét jogáról szabálytalanul mondott le, de ténylegesen a folytatólagos tárgyaláson – akár idézés nélkül is – részt vesz, eljárási szabálysértés nem valósul meg, mivel ekkor a vádlott a személyes jelenlét, az észrevételezés és a kérdések feltevésének jogát közvetlenül gyakorolni képes {Kúria Bfv.I.575/2023/16., indokolás [89]-[90] bekezdés}.

[117] 2.2. Az iratok alapján megállapítható, hogy a XIV. rendű terhelt a 2019. december 16. napján megtartott tárgyalási határnapon jelen volt, ahol bejelentette, hogy külföldi munkavégzés miatt a tárgyaláson nem kíván a továbbiakban jelen lenni. A törvényszék a 24.B.479/2017/296-IV. számú végzésével a XIV. rendű terhelt tárgyalásról való távolmaradását engedélyezte. A végzés indoklásából kitűnően a kirendelt védő, ügyvéd2 elvállalta a kézbesítési megbízotti feladatok ellátását. A tárgyalási jegyzőkönyv szerint a Be. 430. § (4)-(7) bekezdésében foglalt jogkövetkezményekre való figyelmeztetés és a kézbesítési megbízási szerződés csatolása is megtörtént (24.B.479/2017/296. számú tárgyalási jegyzőkönyv 15-16.oldal).

[118] A fentebb kifejtetteket figyelembe véve a XIV. rendű terhelt tárgyalási jelenlét jogáról való lemondása – szemben a védője hivatkozásával – megtörtént és szabályszerű volt.

[119] Ezt követően Terhelt1 XIV. rendű terhelt 2020. január 22. napján a védelme ellátására meghatalmazta ügyvéd3 ügyvédet, mely 2020. január 26. napján elektronikus úton megérkezett az elsőfokú bíróságra.

[120] A Be. 45. § (3) bekezdése szerint az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. szerinti rendelkezési nyilvántartásban a védői meghatalmazásra vonatkozó nyilatkozat csak a meghatalmazás elfogadásával és az elfogadó nyilatkozat rendelkezési nyilvántartásban való rögzítésével érvényes. A rendelkezési nyilvántartásba vett védői meghatalmazás az eljáró bíróságnak, ügyészségnek, illetve nyomozó hatóságnak történő bejelentéstől hatályos.

[121] A Be. 48. § (2) bekezdése alapján a kirendelés hatályát veszti, amikor a terhelt vagy a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy érdekében meghatalmazott védő a meghatalmazását e törvény szerint benyújtotta, vagy a meghatalmazás rendelkezési nyilvántartásba vételét bejelentették.

[122] Jelen esetben a ügyvéd3 ügyvédnek adott védői meghatalmazás 2020. január 26. napjától hatályos volt, ezzel egyidejűleg a kirendelés hatályát veszttette, ezért a továbbiakban ügyvéd2 kirendelt védőként – a másodfokú ítélet indoklásának [74] bekezdésében foglaltakkal ellentétben – nem vehetett volna részt az eljárásban. Mivel a Be. 136. § (2) bekezdés a) pontja szerint a terhelt érdekében kézbesítési megbízottként kizárólag a védője járhat el, egyértelmű, hogy a kirendelt védővel korábban megkötött kézbesítési megbízási szerződés is hatályát veszttette, az az új védőre nem terjedt ki. Ebből pedig az következik, hogy Terhelt1 XIV. rendű terhelt tárgyalási jelenléte – a távolmaradását lehetővé tevő egyéb törvényi ok hiányában – 2020. január 26. napjától kötelezővé vált.

[123] A törvényszék ezt azonban figyelmen kívül hagyta, amikor a 2020. február 3. napjára kitűzött tárgyalási határnapra a meghatalmazott védőt idézte, azonban a XIV. rendű terhelt idézésre nem került sor és tévedett, amikor a 24.B.479/2017/307. számú tárgyalási jegyzőkönyvben a XIV. rendű terheltet továbbra is a tárgyaláson való jelenlét jogáról lemondott terheltként rögzítette.

[124] Ezt követően a törvényszék az eljárást a 2020. április 3. napján kelt 24.B.479/2017/328. számú végzésével hat hónapra felfüggesztette.

[125] Megállapítható, hogy az eljárás folytatásának elrendelését (2020. május 21.) követően megtartott tárgyalási határnapokon (2020. szeptember 2., 2020. október 5., 14., 19. és november 16.) nem a XIV. rendű terhelt meghatalmazott védője, hanem a korábbi kirendelt

védője, vagy annak helyettese volt jelen, és nem került sor a XIV. rendű terhelt idézésére, holott jelenléte a Be. 428. § (1) bekezdés a) pontja alapján kötelező volt, és e terhelt idézés nélkül sem jelent meg a tárgyalási határnapokon.

[126] Ebből következően helytállóan hivatkozott a védő arra, hogy – szemben a másodfokú ítélet [73] bekezdésében foglalt megállapításával – az elsőfokú eljárásban megvalósult a Be. 608. (1) bekezdés d) pontja szerinti feltétlen eljárási szabálysértés, mégpedig egyrészt a XIV. rendű terhelt tekintetében a 2020. február 3. és 2020. december 11. napja között, másrészt a XIV. rendű terhelt meghatalmazott védője tekintetében a 2020. szeptember 2. és 2020. december 11. napja között a távollétében megtartott érdemi tárgyalások során.

[127] Ugyanakkor egységes a bírói gyakorlat abban, hogy az elsőfokú bíróság által vétett eljárási szabálysértések az elsőfokú eljárás során orvosolhatóak a tárgyalás megismétlésével.

[128] A Be. 518. § (3) és (4) bekezdése szerint a tárgyalást ismétlés nélkül lehet folytatni, ha a tanács összetételében nem történt változás, egyébként a tárgyalást meg kell ismételni. Ha a korábbi tárgyalási határnap óta hat hónap eltelt, a tárgyalást az ügyész, a vádlott vagy a védő indítványára meg kell ismételni. A bíróság a tárgyalást a tárgyalás korábbi anyagának lényegi ismertetésével ismétli meg. Ennek megtörténte után a bíróság figyelmezteti az ügyészt, a vádlottat és a védőt arra, hogy az ismertetésre észrevételt tehet, illetve az ismertetés kiegészítését vagy eljárási cselekmény ismételt elvégzését indítványozhatja.

[129] A tárgyalás megismétlésének célja lehet az addig lefolytatott bizonyítás teljes megismétlése, másrészt az esetleges eljárási szabálysértések – akár abszolút, feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező – orvoslása, kiküszöbölése. A bíróság a tárgyalás megismétlésével az érvénytelen bizonyítást orvosolni tudja, mely a lefolytatott bizonyítás eredményét törvényessé, az ügydöntő határozat meghozatalakor felhasználhatóvá teszi (BH 2020.172.II. és IV.).

[130] Ebből következően amennyiben a vádlott és/vagy a védő kötelező jelenléte ellenére a távollétükben folyt a bizonyítás, a tárgyalásnak a jelenlétükben történő szabályszerű megismétlésével az eljárási hiba kiküszöbölhető, azaz abszolút eljárási szabálysértés megállapításának – ebből az okból – nincs helye.

[131] Az iratokból megállapítható, hogy az elsőfokú eljárás során a tárgyalás megismétlésére több alkalommal sor került, így a 2020. december 11. napjára kitűzött tárgyalási határnapon is. Ezen a XIV. rendű terhelt védelmében szabályszerű idézésre ügyvéd³ meghatalmazott védő és – idézés nélkül – Terhelt¹ XIV. rendű terhelt is megjelent, aki akként nyilatkozott, hogy az eljárás további szakaszában részt kíván venni. Ezt követően a törvényszék a 24.B.142/2020/133-I. számú végzésével ügyvéd² kirendelését visszavonta, majd e határnapon – az egyik ülnök személyében történt változásra tekintettel – az addig keletkezett valamennyi iratot ismertetette. Az ismertetésre a jelenlévő vádlottak és védők részéről észrevétel nem volt (24.B.142/2020/133.).

[132] Mivel a tárgyalás megismétlésére a Be. 518. § (3) és (4) bekezdése alapján törvényesen került sor, a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontjában meghatározott eljárási szabálysértés orvoslása megtörtént, így a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjában írt felülvizsgálati ok nem állapítható meg.

[133] A XIV. rendű terhelt védőjének az ügydöntő határozat kézbesítésének elmaradásával kapcsolatos kifogásait illetően az alábbiak rögzíthetők.

[134] A 2021. február 26. napjára kitűzött tárgyalási határnapon a XIV. rendű terhelt és meghatalmazott védője egyaránt jelen volt, akik – az ügyésszel, a többi terhelttel és védővel együtt – a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készültségről szóló 2020. évi LVIII. törvény 210. § (6) bekezdésében foglaltak alapján hozzájárultak az ügydöntő határozat tanácsülésen történő meghozatalához

(24.B.142/2020/196. számú tárgyalási jegyzőkönyv). Ennek megfelelően az ügydöntő határozat meghozatalára 2021. március 1. napján tanácsülésen került sor.

[135] Az iratokból egyértelműen megállapítható az is, hogy az elsőfokú bíróság az ügydöntő határozatát postai úton kézbesítette a XIV. rendű terhelt részére a címl alatti lakcímére, amelyet 2021. március 11. napján helyettes átvevőként a XIV. rendű terhelt házastársa vett át.

[136] 2.3. A másodfokú eljárásban a Be. 599. § (1) bekezdése az elsőfokú ítélet ellen bejelentett fellebbezés elbírálásának eljárási formájaként alapvetően a nyilvános ülést határozza meg, és csak a Be. 598. § (1) és (2) bekezdésében felsorolt esetekben teszi lehetővé a tanácsülés tartását. A fellebbezési eljárásban a tárgyalás tartásának feltételeit a Be. 600. § (1) bekezdés a)–c) pontjai tartalmazzák.

[137] Jelen esetben a másodfokú bíróság a fellebbezések elbírálására a Be. 599. § (1) bekezdése szerinti nyilvános ülést tűzött ki.

[138] Mivel a nyilvános ülésre a Be.-ben megállapított eltérésekkel a tárgyalásra vonatkozó rendelkezések az irányadóak [Be. 425. § (3) bekezdés], eltérő rendelkezés hiányában a terhelt a másodfokú eljárásban is lemondhat a tárgyaláson vagy a nyilvános ülésen való jelenlét jogáról (BH 2020.292.II.). Terhelt1 XIV. rendű terhelt az elsőfokú ítélet kihirdetését követően nem tett ilyen nyilatkozatot.

[139] A Be. 599. § (2) bekezdése alapján a másodfokú bíróság a nyilvános ülésen

a) az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megalapozatlansága esetén megállapíthatja a hiánytalan, illetve a helyes tényállást, ha az az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalma vagy ténybeli következtetés útján lehetséges,

b) az ügyben a vádlottat a büntetéskiszabási körülmények további tisztázása érdekében meghallgathatja.

[140] E § (4) bekezdése alapján a nyilvános ülésen – a (2) bekezdés b) pontjában meghatározott eseten kívül – a vádlott jelenléte nem kötelező, az (5) bekezdés szerint a fellebbezés a szabályszerűen idézett vádlott távollétében akkor is elbíráható, ha a nyilvános ülés eredményeként megállapítható, hogy a meghallgatása nem szükséges.

[141] Jelen ügyben a Debreceni Ítéltábla nem tartotta indokoltnak a XIV. rendű terhelt meghallgatását a büntetéskiszabási körülmények további tisztázása érdekében.

[142] A másodfokú eljárás során az ítéltábla a Bf.IV.282/2021/20. számú végzéséhez kapcsolódó utasításból megállapíthatóan a XIV. rendű terheltet értesíteni rendelte a 2021. szeptember 28. és 30. napjára kitűzött nyilvános ülésről, azonban az értesítést nem neki, hanem a védőjének kézbesítette, mivel a XIV. rendű terheltet – annak ellenére, hogy ilyen tartalmú nyilatkozatot nem tett – a tárgyaláson való jelenlét jogáról lemondott terheltnek, védőjét pedig kézbesítési megbízottnak tekintette.

[143] A XIV. rendű terhelt – szabályszerű értesítés hiányában is – megjelent a 2021. szeptember 28. napján megtartott nyilvános ülésen, melynek befejezését megelőzően a másodfokú bíróság szóban értesítette a 2021. szeptember 30. napjára kitűzött nyilvános ülésről is, ezen azonban a XIV. rendű terhelt nem jelent meg (Bf.IV.282/2021/66. számú jegyzőkönyv). Ezt követően az ítéltábla a XIV. rendű terheltet a 2021. október 6. napján kelt bírói utasítással a 2021. december 2-re kitűzött határnapról postai úton értesíteni rendelte. Az értesítést 2021. október 13. napján a XIV. rendű terhelt házastársa a lakcímén helyettes átvevőként átvette át, így az szabályszerű volt.

[144] Tekintettel arra, hogy a XIV. rendű terhelt a 2021. szeptember 28. napján tartott nyilvános ülésen szabályszerű értesítés hiányában is megjelent, a 2021. szeptember 30. és december 12. napjára kitűzött nyilvános ülésről pedig úgy maradt távol, hogy értesítése szabályszerű volt, a másodfokú eljárásban a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontjában

meghatározott eljárási szabálysértés és a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjában írt felülvizsgálati ok – emellett más a Be. 649. § (2) bekezdésében szabályozott felülvizsgálati ok – sem valósult meg.

[145] 2.4. A Kúria az eljárási szabálysértéseknek a Be. 659. § (6) bekezdése szerinti hivatalbóli vizsgálata körében Terhelt2 IV. rendű és Terhelt3 VII. rendű terhelt vonatkozásában az alábbiakat rögzíti.

[146] Terhelt2 IV. rendű terhelt a 2020. október 19. napján megtartott tárgyalási határnapon a tárgyaláshoz való jogáról lemondott – mely alatt nyilvánvalóan a tárgyaláson való jelenlét jogáról lemondás értendő –, azonban a kézbesítési megbízotti feladatok ellátásával való védői megbízásról nem nyilatkozott. A tárgyalási jegyzőkönyv a IV. rendű terhelt meghatalmazott védője, képviselő3 részéről a megbízás elfogadására vonatkozó nyilatkozatot szintén nem tartalmazza, ugyanakkor azt a tanácselnöki megállapítást rögzíti, hogy a IV. rendű terhelt védője vállalja a kézbesítési megbízást. A jegyzőkönyv ezt követően tartalmazza azt a tanácselnöki felhívást, hogy a IV. rendű terhelt és védője a Be. 430. § (2) bekezdésében foglaltak szerinti okiratot a következő tárgyalási határnapig, 2020. november 16-ig csatolják. Erre a IV. rendű terhelt védője bejelentette, hogy a kézbesítési megbízást vállalja, az erre vonatkozó nyilatkozatukat a tárgyaláson a IV. rendű terhelttel együtt megtették, azonban az okirat elkészítése számukra nehézségekbe ütközik. A jegyzőkönyv szerint a Be. 430. § (4)-(7) bekezdésében foglalt jogkövetkezményekre való figyelmeztetés is megtörtént (24.B.142/2020/56. tárgyalási jegyzőkönyv 12-13. oldal).

[147] Az iratokból megállapítható, hogy a IV. rendű terhelt és a védője kézbesítési megbízási szerződést utóbb nem csatolt, a 2020. november 16-ra kitűzött határnapon pedig a IV. rendű terhelt nem jelent meg, mivel a jegyzőkönyv szerint a tárgyaláson való jelenlét jogáról lemondott (24.B.142/2020/90. tárgyalási jegyzőkönyv). A IV. rendű terhelt a további tárgyalási határnapokon, illetve a másodfokú nyilvános ülés határnapjain sem vett részt, védője azonban mindvégig jelen volt.

[148] Terhelt3 VII. rendű terhelt kirendelt védője az elsőfokú bírósági eljárásban ügyvéd4 volt. A 2019. december 16. napján tartott tárgyaláson a VII. rendű terhelt és védője egyaránt kérte, hogy a bíróság a továbbiakban a tárgyalást a VII. rendű terhelt távollétében tartsa meg. A törvényszék a 24.B.479/2017/296-IV. számú végzésével a VII. rendű terhelt tárgyalásról való távolmaradását engedélyezte. A jegyzőkönyv e terheltnél sem tartalmazza a kézbesítési megbízásra vonatkozó terhelti és az e vonatkozásban tett védői nyilatkozatot, azonban a végzés indokolásából kitűnik, hogy a kirendelt védő elvállalta a kézbesítési megbízotti feladatok ellátását. A tárgyalási jegyzőkönyv szerint a Be. 430. § (4)-(7) bekezdésében foglalt jogkövetkezményekre való figyelmeztetés is megtörtént (24.B.479/2017/296. számú tárgyalási jegyzőkönyv 15-16. oldal).

[149] Kétségtelen, hogy a tárgyalási jegyzőkönyv a IV. és VII. rendű terhelt esetében is hiányosan rögzítette a tárgyalásról lemondás körében megtett terhelti és védői nyilatkozatokat, azonban a tartalma alapján összességében megállapítható, hogy a IV. és a VII. rendű terheltnak a tárgyaláson való jelenlét jogáról való lemondása a törvényi feltételeknek megfelelt.

[150] A másodfokú eljárásban a IV. rendű terhelten változás nem történt, a VII. rendű terhelt azonban a védelmének ellátására meghatalmazta ügyvéd5 ügyvédet, aki a meghatalmazást 2021. március 17. napján benyújtotta az elsőfokú bíróságra, mely – a korábban kifejtetteknek megfelelően – ettől az időponttól hatályos volt, ezzel egyidejűleg a korábbi védői kirendelés és a kézbesítési megbízási szerződés is hatályát veszítette, az az új védőre nem terjedt ki.

[151] Erre tekintettel az ítélet tábla helyesen járt el, amikor Terhelt3 VII. rendű terheltet postai úton szabályszerűen értesítette a nyilvános ülés 2021. szeptember 28. és 30. napjára kitűzött, majd szóban a 2021. december 12. napjára kitűzött hatánapjairól.

[152] Megállapítható tehát, hogy a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontjában meghatározott eljárási szabálysértés és a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjában írt – emellett más a Be. 649. § (2) bekezdésében szabályozott – felülvizsgálati ok sem valósult meg Terhelt2 IV. rendű és Terhelt3 VII. rendű terhelt vonatkozásában.

[153] 3. A XIV. rendű terhelt az anyagi jogszabálysértések körében megjelölte a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontját is.

[154] A 648. § a) pontja szerint felülvizsgálatnak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen anyagi jogszabálysértés esetén is helye van.

[155] 3.1. A Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja szerint felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét.

[156] E felülvizsgálati ok akkor valósul meg, ha a jogerős ítélet tényállásában leírt cselekmény nem bűncselekmény, vagy a bíróság a tényállásban rögzített büntethetőséget kizáró, vagy büntethetőséget megszüntető ok ellenére mégis megállapította a terhelt bűnösségét.

[157] A felülvizsgálati eljárásban a tényálláshoz kötöttség érvényesül, ezért a felülvizsgálati indítványban a jogerős ítéletben megállapított tényállás nem támadható [Be. 650. § (2) bekezdés]. A Be. 659. § (1) bekezdése alapján e rendkívüli jogorvoslatban nincs helye a bizonyítékok ismételt és eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének; a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó.

[158] A tényállás megalapozottsága tehát a felülvizsgálatban nem vizsgálható, a büntető anyagi jog szabályainak megsértése az alapeljárásban megállapított tényállás alapján bírálendő el akkor is, ha a tényállás hiányos, nem kellően felderített, és ellentétes az iratok tartalmával (BH 2004.102., BH 2010.324., BH 2016.264.).

[159] A felülvizsgálat során az eljáró bíróságok bizonyítékokat mérlegelő tevékenységének vitatására, az ítéleti tényállás esetleges megalapozatlanságát érintő következtetések levonására és eltérő tényállás megállapítására nincs lehetőség. Éppen ezért a XIV. rendű terhelt védőjének azon hivatkozása, miszerint a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján a XIV. rendű terhelt bűnösségére okszerű következtetést nem lehetett levonni, valójában a bíróság bizonyíték-értékelő tevékenységet kérdőjelezi meg és eltérő, a XIV. rendű terhelt felmentését eredményező tényállás megállapításának igényét fejezi ki, melyre a törvény a felülvizsgálati eljárásban nem biztosít lehetőséget, azt kizárja.

[160] A védő ugyancsak a tényállással ellentétesen hivatkozott arra, hogy a XIV. rendű terhelt a bűncselekményt azért nem követhette el, mert névleges ügyvezetőként nem volt ráhatása a cég2 számlakibocsátására és adóbevallásaira.

[161] A Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontja szerinti költségvetési csalás büntettét valósítja meg, aki költségvetésbe történő befizetési kötelezettség vagy költségvetésből származó pénzeszközök vonatkozásában mást tévedésbe ejt, tévedésben tart, valótlan tartalmú nyilatkozatot tesz, vagy a valós tény elhallgatja és ezzel egy vagy több költségvetésnek vagyoni hátrányt okoz.

[162] E bűncselekmény esetén a törvény csak a szándékos elkövetést rendeli büntetni, azonban az egyenes szándék megléte nem feltétel. Az elkövetőnek tisztában kell lennie a

tévesébe ejtésre (tévedésben tartásra, elhallgatásra) irányuló magatartással és azzal is, hogy ezzel okozati összefüggésben egy vagy több költségvetésnek vagyoni hátrányt okoz.

[163] A tudattartalommal összefüggésben a Kúria itt utal arra, hogy az ítéleti tényállás személyi és történeti részében rögzített ténymegállapítások nem kizárólag fizikai jellegű külső történések, de ún. belső történések, tudati tények is lehetnek (BH 2005.167.).

[164] Az elkövető tudatának tartalma törvényi tényállási elem, az ún. alanyi okozatosság: a tárgyi oldal elemeinek (elkövetési magatartás, eredmény) külvilágban való megnyilvánulása, ténybelisége és az elkövető ahhoz való akarati viszonyulása. Ez a viszonyulás az elkövetőn belüli, külvilágtól elzárt. Az elkövető elkövetéskori tudattartalmára valamely, a külvilágban megjelenő fizikai, illetve mérhető (számszaki) tényből lehet következtetni, s mint ilyen, ténykérdés. A tudati tények (szándékosság, gondatlanság) bizonyítása közvetett bizonyítás. Ebből a szándékosságra, gondatlanságra, illetve annak mikéntjére, s a bűnösségre vont következtetés viszont jogi értékelés, amely ekként jogkérdés (BH 2021.251.). A tudattartalom ténybeli megállapítása lehet a tényállás része, ezért a tudati tények a felülvizsgálati eljárásban nem vitathatóak (BH 2011.3.).

[165] Mindezek alapján a XIV. rendű terhelt cselekvésével kapcsolatos tudati tényekből vont jogkövetkeztetésre is érvényesül a támadhatatlanság szabálya.

[166] Abban a kérdésben, hogy a számlák fiktívek, és abban, hogy ennek milyen büntetőjogilag is értékelendő adózási következményei állapíthatók meg, az eljáró bíróságok állást foglaltak. A jogerős ítéletben megállapított tényállás szerint jelen ügyben az adólevonási jog gyakorlásakor alapul vett számlák tartalmilag valótlanok voltak és a tényállás tartalmazza a XIV. rendű terhelt adóhiány előidézésére irányuló csalárd szándékára vonatkozó tényeket is.

[167] Így a XIV. rendű terhelt védőjének a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja szerinti felülvizsgálati okra vonatkozó hivatkozásai érdemi elbírálást nem vonhatnak maguk után, az indítvány ebben a részében a törvényben kizárt.

[168] Mindemellett nem képezheti felülvizsgálat tárgyát az sem, hogy a bíróság a büntetés kiszabása során a Btk. 79. és 80. § előírásait, a súlyosító és enyhítő körülményeket, valamint az 56/2007. BK véleményben írtakat miként vette figyelembe (BH 2016.264.II., BH 2012.239., EBH 2011.2387.II.).

[169] 4. A IV. rendű és a VII. rendű terhelt a felülvizsgálati indítványban a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjának II. fordulatára alapítottan vitatta a bünszervezeti elkövetés megállapítását a Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontjában meghatározott fogalmi elemek – különösen a konspiratív működés – hiányát állítva, valamint arra is hivatkozva, hogy a IV. rendű és a VII. rendű terhelt tudata nem fogta át a bünszervezetben részvételt.

[170] 4.1. Ehelyütt is szükséges ismételt hangsúlyozni, hogy a Kúria a korábban kifejtettek szerint a bünszervezet fogalmi elemeinek vizsgálatakor is kötve van a jogerős ítéleti tényálláshoz, attól nem térhet el.

[171] A bünszervezet büntető anyagi jogi fogalom, a bünszervezetben elkövetés megállapítása pedig tényből vont jogi következtetés eredménye, nem része a jogi minősítésnek, nem a bűncselekmény minősítő körülménye, hanem a büntetéskiszabásra vonatkozik.

[172] Az elkövetés időpontjában hatályos korábbi Btk. Általános Része a 98. § (1) bekezdésében kimondja, hogy azzal szemben, aki az ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekményt bünszervezetben (Btk. 137. § 8. pont) követte el, a bűncselekmény büntetési tételének felső határa a kétszeresére emelkedik, de a húsz évet nem haladhatja meg.

[173] A Btk. 91. § (1) bekezdése szintén a Btk. Általános Részében rendelkezik a bünszervezetben elkövetéshez kapcsolódó kötelezően alkalmazandó jogkövetkezményekről és előírja, hogy azzal szemben, aki a szándékos bűncselekményt bünszervezetben követte el, a bűncselekmény büntetési tételének felső határa a kétszeresére emelkedik, de a huszonöt évet nem haladhatja meg. Ezzel a törvény általános jelleggel értékelt egy elkövetési körülményt, azonban ehhez nem rendelt önálló büntetési tételt, hanem csupán a tételkeret felső határát tágította (Kúria Bfv.I.606/2022/10.).

[174] A bünszervezet, mint többes elkövetői forma fennállása tehát olyan büntető anyagi jogi kérdés, amelynek a büntetés kiszabása során van jelentősége, a Btk. Általános Részében foglalt jogkövetkezményeket – egyebek mellett az e szervezeti forma keretében elkövetett bűncselekmény büntetési tételkeretének az emelkedését – vonja maga után. A Kúria ezért a bünszervezet megállapítását sérelmező indítványt a büntető anyagi jog egyéb szabályának megsértését kifogásoló tartalommal vette figyelembe (Kúria Bfv.I.1010/2019/7., Bfv.II.947/2021/9., Bfv.I.514/2022/10.).

[175] A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont II. fordulat ba) alpontja alapján a kiszabott büntetés törvényessége kérdésében csak akkor van helye felülvizsgálatnak, ha a kiszabott büntetés, illetve annak neme és mértéke a büntetőtörvény valamely mérlegelést nem tűrő rendelkezésébe ütközve a nemében és/vagy mértékében törvénytörő (BH 2012.239., BH 2016.264.II.).

[176] Törvénytörő büntetés címén felülvizsgálati ok az olyan anyagi jogi szabály megszegése, amely alkalmazását a büntetés meghatározása esetében a törvény az ítéldbíró számára korlátok közé szorítva biztosítja, és elvétése miatt az egyszerűsített felülvizsgálat (Be. XCIV. Fejezet) nem nyújt jogorvoslati lehetőséget. Ilyen esetben a büntetés nem illeszkedik a törvénybe, ilyen büntetést – illetve ilyen formában joghátrányt – a törvény nem ismer, nem tesz lehetővé (BH 2020.9.)

[177] A bünszervezetben elkövetés téves megállapítása miatt felülvizsgálatnak akkor van helye, ha a büntetőjog szabályának megsértése okán törvénytörő büntetés kiszabására került sor (BH 2016.234.) A bünszervezet téves megállapítása tehát önmagában nem feltétlenül eredményezi törvénytörő büntetés kiszabását, amennyiben az adott tényálláshoz rendelt törvényi büntetési tételkeret felső határát nem haladja meg. Ezért, ha a bünszervezetben elkövetés megállapítása törvénytörő, de az nem eredményezte törvénytörő büntetés kiszabását – vagyis a joghátrány meghatározására a törvényes keretek között került sor –, akkor nincs helye felülvizsgálatnak a feltételes szabadság kizárására és a végrehajtási fokozat megállapítására vonatkozó rendelkezéssel szemben, mivel ezek önmagukban nem valósítanak meg önálló felülvizsgálati okot (BH 2021.217.II.)

[178] A felülvizsgálati indítvány tehát a bünszervezetben történt elkövetés téves megállapítása esetén sem vezethet eredményre, amennyiben a kiszabott büntetés nem haladja meg az adott bűncselekményre vonatkozóan a Btk. Különös Részében meghatározott büntetési tételkeretet, illetve az adott ügyben irányadó általános részi, tételkeretet emelő rendelkezések – így a halmazati büntetéskiszabás, a többszörös, különös és erőszakos többszörös visszaesőkre vonatkozó szabályok – alapján megállapított tételkeretet.

[179] Ugyancsak nem tekinthető törvénytörő büntetésnek a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségére, annak legkorábbi időpontjára, vagy a büntetés végrehajtási fokozatára vonatkozó rendelkezések körében megvalósult törvénytörés megállapítása (BH 2015.269.II., BH 2017.326.).

[180] A Btk. 2. § (1) és (2) bekezdése szerint a bűncselekményt – a törvényben meghatározott kivételekkel – az elkövetése idején hatályban lévő büntető törvény szerint kell elbírálni. Ha a cselekmény elbírálásakor hatályban lévő új büntető törvény szerint a

cselekmény már nem bűncselekmény, vagy enyhébben bírálandó el, akkor az új büntető törvényt kell alkalmazni.

[181] A Btk. 2. §-ának téves alkalmazása csak akkor felülvizsgálati ok, ha az kihatott a bűnösség megállapítására vagy törvénysértő büntetés kiszabását eredményezte (BH 2014.293.). Amennyiben az ítéletben kiszabott büntetés neme és mértéke az elkövetés és az elbírálás időpontjában hatályban volt törvény szerint egyaránt törvényesen kiszabható volt, az elkövetéskori vagy az elbíráláskori törvény téves megválasztása nem felülvizsgálati ok (BH 2015.209.).

[182] Az eljáró bíróságok Terhelt2 IV. rendű és Terhelt3 VII. rendű terhelt vonatkozásában is az elkövetéskor hatályos 1978. évi IV. törvényt alkalmazták, mivel a bünszervezetben elkövetés megállapítása az elbíráláskor hatályos Btk. alapján kedvezőtlenebb elbírálást eredményezett volna mindkét terheltnél.

[183] A fent kifejtettek alapján, még a bünszervezet törvénysértő megállapítása esetén sem tekinthető törvénysértő büntetésnek a IV. rendű terhelttel szemben a korábbi Btk. 87. § (2) bekezdésének b) pontja szerinti ún. enyhítő szakasz alkalmazásával jogerősen kiszabott három év hat hónap fegyházbüntetés, továbbá a VII. rendű terhelttel szemben a törvényi alsó határral egyező tartamban kiszabott öt év fegyházbüntetés.

[184] 4.2. A Kúria ugyanakkor megállapította azt is, hogy az eljáró bíróságok törvényesen szabták ki a büntetést a IV. rendű és VII. rendű terhelttel, mint bünszervezetben elkövetővel szemben.

[185] A bünszervezet fogalmát a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény módosításáról szóló 1997. évi LXXIII. törvény 1997. szeptember 15. napjával iktatta be a büntető törvény 137. § 7. pontjába. Ezt 1999. március 1. napjával módosította és átszámozta a büntető jogszabályok módosításáról szóló 1998. évi LXXXVII. törvény 35. §-a (korábbi Btk. 137. § 8. pont). Eszerint a bünszervezet: bűncselekmények rendszeres elkövetése révén haszonszerzés végett létrejött olyan bünszövetség, amely feladatmegosztáson, alá-fölérendeltségi rendszeren és személyi kapcsolatokon nyugvó szerepvállaláson alapul.

[186] Ezután a bünszervezet fogalmát a 2002. április 1. napjával hatályba lépett Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény módosításáról szóló 2001. évi CXXI. törvény 19. § (5) bekezdése határozta meg. Ennek alapján a bünszervezet: három vagy több személyből álló, hosszabb időre szervezett, összehangoltan működő csoport, amelynek célja ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése.

[187] A törvény miniszteri indokolása értelmében ez a bünszervezet-fogalom megfelel az Európai Unió bünszervezetben való részvétel bűncselekménnyé nyilvánításáról szóló együttes fellépés (1998. december 21.) 1. Cikkében meghatározott bűnöző szervezet fogalmának, úgyszintén a Magyarország által aláírt, a határon átnyúló szervezett bűnözés elleni ENSZ Egyezmény 2. Cikkében meghatározott bűnözői csoport fogalmának.

[188] Ezzel egyező törvényszöveg került a 2013. július 1. napján hatályba lépett Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontjába is.

[189] A Btk. 459. §-ához fűzött miniszteri indokolás tartalmazza a bünszervezet meghatározásának alapját adó nemzetközi dokumentumokat is, így

- egyrészt az Európai Unió Tanácsának a szervezett bűnözés elleni küzdelemről szóló 2008/841/IB kerethatározat – mely az Európai Unió tagállamaiban a bünszervezetben való részvétel bűncselekménnyé nyilvánításáról szóló, 1998. december 21-i 98/733/IB együttes fellépés helyébe lépett – 1. Cikkében meghatározott bünszervezet fogalmat,

- másrészt az Egyesült Nemzetek keretében, Palermóban, 2000. december 14-én létrejött, a nemzetközi szervezett bűnözés elleni Egyezmény (kihirdette: a 2006. évi CI. törvény) 2. Cikkében meghatározott szervezett bűnözői csoport fogalmát.

[190] A 2008/841/IB kerethatározat 1. Cikke 1. pontja a következő módon határozza meg a bűnszervezet fogalmát: olyan, kettőnél több személyből álló, hosszabb időre létrejött szervezett csoport, amely összehangoltan működik, és amelynek célja az, hogy legalább négy évig terjedő szabadságvesztéssel vagy szabadságelvonással járó intézkedéssel vagy annál szigorúbb szankcióval büntetendő bűncselekményeket kövessen el közvetlen vagy közvetett pénzügyi, vagy egyéb anyagi haszonszerzés érdekében.

[191] A 2. pont szerint a szervezett csoport: olyan csoport, amelyet nem véletlenszerűen hoztak létre valamely bűncselekmény közvetlen elkövetésére, és amelyben nem szükségszerű, hogy a tagoknak formálisan meghatározott szerepe legyen, hogy a tagság összetétele állandó legyen vagy hogy a csoport kidolgozott szervezeti felépítéssel rendelkezzen.

[192] Az ENSZ keretében létrejött Egyezmény a határon átnyúló szervezett bűnözés ellen 2. Cikke szerint:

[193] „»Bűnöző szervezet«: hosszabb ideig fennálló, három vagy több főből álló strukturált csoport, amely összehangoltan működik egy vagy több, ebben az Egyezményben meghatározott súlyos bűncselekmény vagy törvénysértés céljából, közvetlen vagy közvetett módon pénzügyi vagy más anyagi haszon megszerzésére törekedve;

[194] »Súlyos bűncselekmény«: legalább négyévi szabadságvesztés-büntetéssel vagy szabadságelvonással járó intézkedéssel vagy súlyosabb büntetéssel büntethető törvénysértést megvalósító magatartás;

[195] »Strukturált csoport«: nem egyetlen bűncselekmény azonnali végrehajtására, és nem alkalmasszerűen létrehozott csoport, amelyben nem szükséges, hogy tagjai pontosan meghatározott szerepeket kapjanak, vagy hogy tagsága állandó legyen, illetőleg fejlett hierarchiával rendelkezzen”.

[196] A felülvizsgálati indítványok helytállóan hivatkoztak arra, hogy a Magyarország 2020. évi központi költségvetésének megalapozásáról szóló 2019. évi LXVI. törvény 107. §-a módosította a Btk. bűnszervezet fogalmára adott értelmező rendelkezését, mely 2019. július 10. napján lépett hatályba. Eszerint bűnszervezet a legalább három személyből álló, hosszabb időre, hierarchikusan szervezett, konspiratíván működő csoport, amelynek célja ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése.

[197] A Kúria a Bhar.III.571/2019/41. számú határozatában ezzel kapcsolatban kiemelte, hogy a módosítást követően hatályos Btk. nem tartalmaz törvényi értelmezést a „hierarchikusan szervezett” és a „konspiratíván működő” fogalmi elemekhez. Ezek értelmezése a jogalkalmazó, a bíróság feladata. A jogalkalmazó Alaptörvényben rögzített kötelességének eleget téve értelmezésekor figyelembe veszi a jogszabályhoz fűzött indokolást, azonban annak kötőereje nincs, az nem anyagi jogi szabály. A törvényi indokolás az egyes fogalmi elemek megállapításához nyújt értelmezési segítséget. Az azonban már a bíróság feladatát képezi, hogy adott tényállás alapján a bűnszervezetben elkövetés megállapítható-e.

[198] Az Alkotmánybíróság a 3041/2021. (II. 19.) AB határozatában utalt rá, hogy „az Alaptörvény 28. cikkében megkövetelt vélelem szerint a bíróságoknak a jogalkalmazás során azt kell feltételezniük, hogy a jogszabályok előírásai a józan észnek megfelelő célt szolgálnak.” {3041/2021. (II. 19.) AB határozat [22]}.

[199] Az Alkotmánybíróság továbbá leszögezte: „pusztán az a tény, hogy a bíróság a jogszabály céljának vizsgálata után azzal ellentétes tartalmú döntést hoz, nem eredményez

minden esetben és feltétlenül alaptörvény-ellenességet. Egy ilyen követelmény a jogrend működőképességet veszélyeztető rugalmatlanságát idézhetné elő. Maga az Alaptörvény 28. cikke is akként fogalmaz, hogy a jogértelmezésnek a jogszabály célját kell elsősorban figyelembe vennie, és nem zárja ki, hogy a jogszabály tartalmának megállapításakor a bíróság egyéb szempontokra is figyelemmel legyen, és hogy ezek mérlegelése során, indokolt esetben, a jogszabály eredeti céljával ellentétes következtetésre jusson. Az a bírósági mérlegelés azonban, amely a jogszabály céljának vizsgálatát teljes mértékben és kifejezetten kizárja, már alaptörvény-ellenesnek minősül.” {23/2018. (XII. 28.) AB határozat [30]}.

[200] A Kúria ennek ismeretében alakította ki álláspontját, amely szerint a jogszabályi változás nem jelenti feltétlen a bünszervezet fogalmának jogalkalmazói újragondolását (BH 2021. 217. szám alatt közzétett Bfv.I.752/2020/17. számú határozat).

[201] Ennek megfelelően a Kúria már számos határozatában úgy foglalt állást, hogy a bünszervezet egyik új fogalmi elemeként meghatározott hierarchikus szervezettség nem jelenti valamennyi bünszervezetben résztvevő személy hierarchiában való elhelyezkedését. Amennyiben olyan adat áll rendelkezésre, amely akár egy résztvevő szervezői, koordináló, irányító szerepére vonatkozik a feladatok megosztása során, akkor e körülmény olyan alá-fölérendeltséget jelentő személykapcsolatnak tekinthető, amely megalapozhatja a bünszervezet megállapítását az új fogalom szerint is. A csoport konspiratív működése, mint a másik új fogalmi elem pedig a korábbi fogalmi elemek közül az összehangolt működésnek feleltethető meg, amennyiben az a külvilág elől rejtve valósul meg, de nem jelenti a teljes szervezet minden tagjával való együttműködést, hanem az egyes cselekményekhez rendelt személyek összehangolt tevékenységét feltételezi (Bfv.I.752/2020/17., Bfv.III.1.083/2020/13., Bfv.II.322/2021/8., Bfv.II.605/2021/8.).

[202] A 4/2005. Büntető jogegységi határozat – a bünszervezet 2019. július 10. napjától hatályos fogalma tekintetében is – irányadó az alanyi bűnösség és a bünszervezet tárgyi ismérvei közötti viszonyra. Ennek lényege, hogy elsődlegesen mindig az adott, konkrét bűncselekmény elkövetését kell vizsgálni, bizonyítani, mivel ebben áll a vád tárgyi és alanyi meghatározottsága. A bűncselekmény megvalósulását, mint tárgyi körülményt kell elhelyezni egy másik tárgyi körülmény, a bünszervezet körében. Ezután kell alanyi oldalon vizsgálni, hogy ha az elkövetési magatartás a bünszervezet keretén belüli, akkor ezt az elkövető felismerte-e. Ez megvalósulhat úgy, hogy az elkövetés még a bünszervezeten kívül kezdődik, és az elkövető csak később (közben) érzékeli, hogy bünszervezeten belül tevékenykedik, ám bent marad (folytatja vagy megismétli az elkövetést). De történhet úgy is, hogy eleve bünszervezetben, illetve ennek létrejöttével kezdődik az elkövetés. A tudati helyzet megállapítása azonban nyilvánvalóan nem feltétlenül a beismerésen alapul, hanem a bünszervezet fogalmi ismérvei szerinti ténybeli körülményeken, amelyek felismerése a terhelt számára adott volt. A törvényi feltételek közül egyedül a bűncselekményre irányultság hordoz eleve jogellenes tartalmat, a többi önmagában nem. Következésképpen akkor válik egyértelműen felismerhetővé a bünszervezetben elkövetés, amikor a többi feltétel mellett a bűncselekményre irányultság is megjelenik.

[203] A Kúria a BH 2018.106. szám alatt közzétett döntésében rámutatott: a bünszervezetben elkövetésre vont jogkövetkeztetésnek van helye (az egyéb törvényi feltételek megléte esetében), ha az elkövetési magatartások egymást kiegészítő jellegűek, azok kapcsolódása a célzott és végrehajtott bűncselekményhez kölcsönös, az adott tényállásszerű elkövetési magatartás keretei közé illeszkedő cselekmény más személy előző cselekményéhez társul, avagy a célzott bűncselekmény megvalósulásához további láncolatos tevékenységet feltételez.

[204] A Kúria a korábban kifejtettek szerint a bünszervezet fogalmi elemeinek vizsgálatakor a jogerős ítéleti tényállástól nem térhet el, ennek alapján a IV. és VII. rendű terhelt vonatkozásában maradéktalanul megállapítható a bünszervezet valamennyi fogalmi eleme.

[205] Rögzíteni szükséges, hogy a Kúria a 2023. január 19. napján meghozott Bfv.II.330/2022/7. számú végzésével a Debreceni Törvényszék 24.B.142/2020/196. számú és a Debreceni Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bf.IV.282/2021/79. számú ítéletét terhelt4 I. rendű, terhelt7 II. rendű, terhelt5 III. rendű, terhelt8 VI. rendű, terhelt10 VIII. rendű és terhelt6 IX. rendű terheltek tekintetében hatályában fenntartotta, míg a terhelt4 I. rendű és terhelt12 XI. rendű terhelt által előterjesztett felülvizsgálati indítványokat elutasította.

[206] E határozatban a Kúria megállapította, hogy a bünszervezetben elkövetés ismérvei a felülvizsgálati indítványokkal érintett II. rendű, VI. rendű, VIII. rendű és IX. rendű terhelt tekintetében az elbíráláskor hatályos törvényi rendelkezések mentén is hiánytalanul megvalósultak. E határozatnak a bünszervezet fogalmi elemeire vonatkozó megállapításai jelen ügyben is irányadók.

[207] 4.3. Tényként állapítható meg, hogy a II. tényállási pontban rögzített terheltek részvételével működő, terhelt4 I. rendű terhelt által irányított elkövetői kör tagjainak száma a hármat egyértelműen meghaladta.

[208] 4.4. Kétségtelen az is, hogy a meghatározott elkövetői kör által alkotott csoport hosszabb időn át, 2010 augusztusától 2012. augusztus 22. napjáig működött, a csaknem két évig tartó cselekménysorozatnak a nyomozó hatóság intézkedése vetett véget {elsőfokú ítélet [75] bekezdés}.

[209] 4.5. Az ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése – így költségvetési csalás büntette minősített esetének, közokirat-hamisítás büntettének és magánokirat-hamisítás vétségének – elkövetése, mint bünszervezeti cél ugyancsak megállapítható.

[210] A terheltek tényállásban foglalt költségvetést károsító cselekménye több, önállóan is büntetendő bűncselekményt valósított meg, melyek a költségvetési csalás különös részi törvényi egységbe tartoznak (BH 2020.129., EBH 2019.B.6.I., IV.). Az önállóan is büntetendő részecselekmények sorozatával megvalósuló, de törvényi egységbe olvadó, ezért egyetlen rendbeli bűncselekmény – az egyéb feltételeket is kimerítő – szervezett véghezvitele ekként megalapozza a régi Btk. 137. § 8. pontjában, illetve a Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontjában meghatározott bünszervezeti elkövetés megállapítását, és a korábbi Btk. vagy a Btk. Általános Részében írt következményeinek levonását (Kúria Bfv.II.1033/2021/32.).

[211] 4.6. A Kúria több határozatában kifejtette azt is, hogy a hierarchikus szervezetség nem jelenti valamennyi bünszervezetben résztvevő személy hierarchiában való elhelyezkedését. Amennyiben olyan adat áll rendelkezésre, amely akár egy résztvevő szervező, koordináló, irányító szerepére vonatkozik a feladatok megosztása során, akkor e körülmény olyan alá-, fölérendeltséget jelentő személyi kapcsolatnak tekintendő, amely megalapozhatja a bünszervezet megállapítását az új fogalom szerint is (Kúria Bhar.III.571/2019/41., Bfv.II.1.418/2021/9., Bfv. I. 660/2022/10.).

[212] A hierarchikus, alá-fölérendeltséget tükröző szerveződés megkülönböztető jegye a valamely – akár egyetlen – tag általi utasítási jogkör gyakorlása a szerveződés más tagjai felett. Az utasítások tárgyát pedig értelemszerűen a szervezet tevékenységébe tartozó feladatok ellátására való felhívás képezi. A szervezet tehát abban az esetben alkot hierarchikus struktúrát, ha valamely tagja utasításokat ad a többi tag (vagy legalább a tagok egy része) számára. Az utasítás pedig nem más, mint feladatmeghatározás (Kúria Bfv.II.1033/2021/32.).

[213] Az irányadó tényállásból ennek kapcsán a következő lényegi elemek emelendők ki:

- a szervezet stratégiai irányítását az I. rendű terhelt látta el, a II. rendű terhelt a napi operatív tevékenységet koordinálta,

- a II. rendű terhelt alatti szinten helyezkedett el a IV., V., VI., VII., VIII. és XI. rendű terhelt,
- az áru Szlovákiából történő beszerzéséhez és belföldi értékesítéséhez egyaránt használt cég17-t, cég18-t és cég20-t, valamint a kizárólag belföldi értékesítésre használt cég6-t a IV. rendű terhelt biztosította a bűnszervezet részére,
- a IX. rendű terhelt II. rendű terhelt megbízásából vette át a cég17-t, illetve alapította meg a cég18-t, amelyek végrehajtása során rá háruló egyes konkrét feladatokat a IV. rendű terhelt továbbított felé,
- a sofőrök – így a VI., VII., VIII. és XI. rendű terheltek – feladata volt az áru szállításán és rakodásán túl a lepecsételt és aláírt számlatömbök használatával a számlák kitöltése és átadása a vevők részére. E terheltek kezdetben közvetlenül a II. rendű terhelt felé számoltak el a bevétellel, később a legalsó szinten bizalmi emberré emelt terhelt8 VI. rendű vádlott felé, aki a II. rendű terhelt felé elszámolt {elsőfokú ítélet [62]–[76] bekezdés}.

[214] E ténymegállapításokból egyértelműen kitűnik, hogy a szervezet stratégiai irányítását az I. rendű terhelt látta el, míg a II. rendű terhelt a napi szervező tevékenységet végezte, összehangolta a tagok működését, a feladatokat meghatározta a csoport többi tagja számára. A feladatok megosztásában tehát a hierarchia érvényesült. A tényállás tartalmazza a szervezet működésére vonatkozó lényeges körülményeket, az egyes terheltek feladatait, az egyes résztvétekenységek láncolatában betöltött szerepét, valamint a bűncselekményből származó haszon meghatározásának módját és annak mértékét is.

[215] 4.7. A jogerős ítéletben rögzített tényállás alapján a szervezet működésének konspiratív jellege is egyértelműen kimutatható.

[216] A csoport konspiratív működése a korábbi fogalmi elemek közül az összehangolt működésnek feleltethető meg, amennyiben az a külvilág elől rejtve valósul meg, de nem jelenti a teljes szervezet minden tagjával való együttműködést, hanem az egyes cselekményekhez rendelt személyek összehangolt tevékenységét feltételezik.

[217] A Debreceni Ítéltábla helytállóan fejtette ki, hogy a valós ügyletek fiktív számlákkal való leplezése már önmagában konspiratív magatartás, ahogy a fiktív számlák kibocsátásához használt gazdasági társaságok cserélgetése is.

[218] A konspiratív működés attól függetlenül megállapítható, hogy a szervezet tevékenységének egyes részletei – így a cégbejegyzések, banki átutalások, készpénzfelvételek – szükségszerűen a külvilág számára is nyomon követhető módon történnek, ugyanakkor ezalatt a szervezet valós tevékenysége rejtve marad.

[219] Helyesen utaltak a felülvizsgálati indítványok arra, hogy a cégbíróságon bejegyzett és nyilvántartott gazdálkodó szervezetek titokban nem működtethetők. Ennek kapcsán megállapítható, hogy a szervezet működésének konspiratív jellegét jelen ügyben lényegében az adta, hogy a céghálózat működése a törvényesség látszatát keltette azért, hogy a cégek tényleges rendeltetése, bűnös tevékenysége az adóhatóság számára ne derüljön ki.

[220] Jelen ügyben a bűnszervezetben a „belső konspiráció” is érvényesült, hiszen az alsóbb szintű tagoknak a szervezet tevékenységére vonatkozó ismeretei a feladatuk ellátásához feltétlenül szükséges mértékre szorítkoztak.

[221] Ezért a tényleges tevékenységet a külvilág elől rejtve megvalósított, összehangolt cselekmény a bűnszervezet megállapításához szükséges konspiratív működés fogalmának mindenben megfelel. A törvény nem kíván meg az „átlagos” vagy „szokásos” szervezettség mértékét meghaladó többletkörülményt a konspiratív működés megállapításához (Bfv.II.1377/2020/12.).

[222] Szó sincs tehát arról, hogy a IV. rendű és VII. rendű terheltek magatartása a költségvetési csalás tényállási elemeinek kimerítésén ne mutatna túl és ne hordozná magában a legsúlyosabb megítélés alá eső többes elkövetői forma, a bünszervezet jegyeit.

[223] Az irányadó tényállás alapján aggálytalanul megállapítható, hogy a IV. rendű és VII. rendű terheltek tudata átfogta, hogy olyan bünszervezetben vesznek részt, amelynek tevékenysége az általános forgalmi adó elkerülését célozza. A tényállás alapján e terheltek minden olyan tényről tudomással bírtak, amelyek a bünszervezet Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontjában meghatározott fogalmát alkotják. Ugyanígy annak megállapítása is törvényes, hogy a bünszervezetnek az elkövetéskor hatályos, a korábbi Btk. 137. § 8. pontjában meghatározott valamennyi (a hierarchikus felépítést és a konspiratív működést nélkülöző) feltétele szintén megvalósult.

[224] Mindezek alapján a IV. rendű és VII. rendű terhelt által a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpont II. fordulatára hivatkozással előterjesztett felülvizsgálati indítványok nem alaposak.

[225] **IV.** A kifejtett érvek mentén a Kúria a megtámadott határozatot – a Be. 660. § (1) bekezdése szerint tanácsulésen – a Be. 662. § (1) bekezdése alapján Terhelt2 IV. rendű, Terhelt3 VII. rendű és Terhelt1 XIV. rendű terheltek vonatkozásában hatályában fenntartotta.

[226] A Kúria a Bszi. 10. § (2) bekezdése alapján, a Kúria ügyelosztási rendjének IV.6. pontjában írt rendelkezés nyomán öttagú tanácsban járt el.

[227] A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 6. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

[228] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egyszer nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 656. § (4) bekezdés első fordulata pedig akként rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

település1, 2024. január 11.

Dr. Gimesi Ágnes s.k. a tanács elnöke, Dr. Kardos Andrea s.k. előadó bíró, Dr. Domonyai Alexa s.k. bíró, Dr. Schmidt Péter s.k. bíró, Dr. Tuba István Krisztián s.k. bíró